

# OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”



## Een doornenkroon voor Jezus

Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon....

Joh. 19 : 5a (O.V.)

Niet één van de evangelisten heeft ons het verhoor van Jezus door Pilatus zo uitvoerig bericht als Johannes. Het is alsof de evangelist in dat heen en weer flitsende gesprek van Jezus en Pilatus op Gabbatha iets wil laten zien van de ontmaskering van deze superieure vertegenwoordiger van de wereldmacht. Aan het einde staat hij eigenlijk min of meer hulpeloos te kijken, en weet hij nauwelijks meer hoe hij zich eruit moet redden. Bij het begin van het gesprek probeert hij de leiding nog in handen te houden: zijt gij de koning der Joden (vs 33)? Christus dringt hem echter direct weg uit deze neutrale ondervragings-sfeer: zegt gij dit uit u zelf of hebben anderen u over Mij gesproken (vs 34). Pilatus tracht opnieuw de leiding te nemen: ben ik soms een jood? Uw volk en de overpriesters hebben U aan mij overgeleverd; wat hebt Gij gedaan? (vs 35). Maar Jezus maakt hem opnieuw onzeker. Zijn rijk is niet van deze wereld. Wat wil Pilatus? Nog één keer tracht Pilatus in zijn verhoor „beet” te krijgen: zijt Gij dus toch een koning? (vs 37). Maar weer dringt de Heiland hem op het religieuze vlak: Hij is gekomen om der waarheid getuigenis te geven. Pilatus heeft het al lang begrepen: dit is een idealist en daarvoor moet je bij Pilatus niet zijn. Hij smaalt: wat is waarheid? En tot de joden is zijn conclusie: ik vind geen schuld in Hem!

En nu Pilatus? Hij is toch onschuldig, Pilatus! Moet ge Hem nu niet vrijlaten, Pilatus? Ja, dat móest hij. Maar ge ziet nu deze mens in zijn hulpeloosheid midden in zijn machtspositie vallen van de ene vondst in de andere om er maar uit te komen. Eerst de poging om Jezus vrij te krijgen in plaats van Barabbas. Dat mislukt. Vervolgens gaat Pilatus spelen op het sentiment van de massa. Misschien zullen ze medelijden hebben met deze idealist als hij Hem laat geselen. Fijntjes trekt hij daarbij zichzelf even in het rechthuis terug. Dat laat hij aan de soldaten over. Op de binnenplaats speelt zich dan één van de gruwelijkste onderdelen van het lijden af. Aan de paal, die daar voor dat doel stond, werd de Heiland gegeseld. Soldatenhanden breken een paar takken af van de heesters, die in een hoek groeien. Ze vlechten er een kroontje van takken van, zoals dat ook te zien is op munten van romeinse keizers. Een rode mantel slaan ze om zijn schouders. Jezus gecaricaturiseerd als koning! Wees gegroet, gij koning der joden! Nu is Pilatus ook weer op de proppen. Hij laat Jezus voor het volk komen. Ziedaar de achtergrond van deze tekst: Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon. Zo had het volk Hem nog niet gezien: gemarteld, bespot, een caricatuur van een messias....

\*\*\*

Jezus zien we hier in de handen van mensen. Dat is het eerste, dat opvalt. Dit deden mensen van vlees en bloed Hem aan. Geen lot, geen toeval beheerst de situatie. Mensen verichten hier hun daden. Pilatus: de mens, die geleid wordt door vrees. Schijnbaar sterk, en toch is hij een zwakkeling: de mens in het conflict tussen plicht en gemak. Natuurlijk, het was zijn plicht recht te spreken. Maar Tiberius ginds in Rome en die joden en de kans van oproer op het feest. Tiberius wil geen relletjes daar aan de grenzen van zijn rijk. En daarom kiest hij de weg van de minste weerstand. Hij is onschuldig, Pilatus! Nu ja, misschien dat ze Hem zo, gegeseld, met

die doornenkroon op, toch niet meer als hun prooi begeren, vooruit maar....

Dat is de ene mens en daarnaast staan de soldaten. Mensen, die bloed hebben gezien, bij wie alle remmen los zijn, mensen van macht en geweld. De mens, die zich laat gaan.

Ja, mensen zijn hier en ze doen maar, Jezus is in handen van de mensen. Alleen van mensen? God ziet ge hier ook. God spreekt hier door dat ene détail in het lijden, die doorn-takken rond Jezus' hoofd. Die doornen symboliseren hier de vloek van God. Ik denk aan dat woord uit Gen. 3 : 18, toen God de mens weggedreven had uit de hof. De aardbodem is om uwentwil vervloekt, sprak God tot Adám, de mens daar voor Hem. Al zwoegende zult gij daarvan eten zolang gij leeft, en doornen en distelen zal hij u voortbrengen, en gij zult het gewas des velds eten; in het zweet uws aanschijns zult gij brood eten, totdat gij tot den aardbodem wederkeert, omdat gij daaruit genomen zijt; want stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren. De stekende en prikkende doornen, die opgroeien midden onder het gewas, beelden uit, dat het met het paradijs gedaan is. Dat ligt nu achter Adám. De tijd van de bloemen en de lachende hof is nu voorbij. Links en rechts zal de mens nu stuiten op de vloek van God in de voortbrengselen van de aarde. En heel het Oude Testament door spreekt de profetie van de doornen, die als straf op de verlaten van het verbond Gods opschieten in de hof Israël: Jesaja 5 : 6, 7 en Hosea 9 : 6 e.a.

Zo ziet ge hier God komen tussen de mensen door, regelrecht op zijn Zoon af in die kroon van doornen. O zeker, die mensen behouden hun verantwoordelijkheid. Het zijn geen robots, die Pilatus en de soldaten. Maar dwars door hun handelingen heen ervaart de Christus hier God Zelf, de Vader, in die stekende en prikkende doornenkroon. Het is de vloek van God, die in die takken rond zijn hoofd op Hem af komt en ze spreekt reeds van het kruis, dat volgen gaat, verschrikkelijker en vreselijker uitbeelding nog van de vloek des Vaders.

\*\*\*

Wij zitten in het leven van vandaag midden in de materie. Wat dacht ge? Zou die niets te maken hebben met deze doornenkroon van Jezus Christus? Het welvaartswonder is in volle gang. De mens heeft meer dan ooit de wetenschap van de economie onder zijn macht gekregen. De productie is tot ongekende hoogten gekomen. Techniek en industrialisatie stellen de mens in staat het economische leven bijna feilloos te reguleren. De werkgelegenheid is overvloedig. De schoorstenen van de fabrieken roken en de machines draaien. Inderdaad, God had in het paradijs gesproken van doornen en distelen, die de aardbodem de mens zou voortbrengen. Tegelijk had God echter gezegd, dat de mens, ondanks die doornen en distels zou eten van het gewas des velds. Ook de gevallen mens bleef mens, de gevallen koning bleef koning. God gaf hem in zijn hand de macht de vloek te temperen. De doornen en distelen zouden de aarde niet onbewoonbaar maken, hinderen zouden ze het leven wel, onmogelijk maken niet.

Wij vinden alles zo gewoon. Wij accepteren de welvaart als vanzelfsprekend. Wij drinken zondags na de dienst een goed kop koffie en steken een beste sigaar op. De loonsom, die in de gezinnen binnenkomt, stelt tot veel levensverfraaiing in staat. Is dit zo vanzelfsprekend? Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon....

Waarom liet God de mens de macht de doornen en distelen te overwinnen? Waarom

### INHOUD

Een Doornenkroon voor Jezus	R. H. E.
De kwaal der verdeeldheid en haar genezing (II)	H. J. J.
Na vijf jaar (I)	C. V.
Amerika (IV, Slot)	J. M.
Boekbespreking	B. J., G. V.
Rondblik	H. S.
Persschouw	C. V.
Van hier en ginds	
Kerknieuws	

hebben zij niet het laatste woord in deze door God gevloekte wereld? Toch zeker, omdat God in datzelfde Genesis 3, vlak vóór het woord over de doornen en de distelen, gesproken had van het zaad der vrouw, dat de slang de kop vermorzelen zou. Dát woord ging voorop! God wist, wat er in het midden van de tijden ergens op deze gevloekte aardbodem geschiedt zou. Hij wist, dat de vloek, door die doornen gesymboliseerd, eenmaal op het hoofd van zijn Zoon neerkomen zou. Welnu: thans is het zover. Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon....

We hebben kort geleden biddag voor het gewas gehouden, indien wij het tenminste nog doen. Als wij dat nog nodig vinden! Zien wij achter het gewas, dat op deze aarde zo overvloedig groeit, en achter de rokende fabrieken en de gonzende machines van deze geautomatiseerde tijd dat hoofd omwonden met doornen? Ze prikten en staken Hem, Hij droeg ze. Hij wist het, Ik draag hier de vloek weg, die in zijn volle geweld op hen moest neerkomen. De één steelt en graait weg van God de goederen van deze tijd, zo overvloedig geproduceerd, ondanks de doornen en de distelen van Gen. 3 : 18. Accepteren wij ze in het nederig en ootmoedig besef, dat wij ze krijgen omdat Hij daar kwam aangewankeld voor het Gabbatha van Pilatus, dragende de doornenkroon? Wat leeft er in ons hart ten aanzien van de goederen van deze wereld?

\*\*\*

Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon.... Mensen ziet ge hier en God en diens vloek, ook de Heiland Zelf ziet ge hier. Hij droeg de doornenkroon. De nieuwe vertaling liet dat woordje „dragende” uit de grondtekst weg en vertaalde het door het neutrale „met”: Jezus dan kwam naar buiten met de doornenkroon. Wij zouden dat „dragende” toch niet graag missen. Hij kwam voor ons uit, dragende die doornenkroon. Wat hadden wij verdiend? Wij mensen als Pilatus en als die soldaten, mensen, die de hand aan Jezus sloegen? Wat hebben wij verdiend? Wij krijgen vandaag brood naast doornen. De macht van de mens is groot, ondanks de vloek. Wij overwinnen doornen en beheersen de natuur. Hij droeg die doornenkroon. Voor hem bloeide er toen geen rozen bij. Nu doornen, straks spijkers en een hamer en een kruis. En wat de wereld vandaag mij geeft, het is er alles om die kroon van doornen, die Hij droeg voor mij.

Verkiezingen zijn gehouden. Versterkingen gaan naar Nieuw-Guinea. In Algiers woedt de dood. In het westen draaien de fabrieken op volle toeren. Elders in de wereld sterft een kind van honger langs de weg. De machten houden elkaar in evenwicht. De doornen hebben het laatste woord niet in de wereld. Zo gaat het door tot aan het einde toe. En

Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon... Het is alles mogelijk, omdat Hij voor mij de vloek droeg, borgtochtelijk, gehoorzaam, het Lam Gods, dat onschuldig geslacht werd. Daar zijn zij nu mee bezig: Pilatus en die soldaten, de joden, de mensen, daar door die doornenkroon en straks door het kruis. En eens, ja, dan komt de grote schifting. Eeuwig doornen en distelen, eeuwig vloek voor wie deze Borg niet begeert. En een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, zonder moord en oorlog en vloek, en een niet te stelpen overvloed voor wie in

Hem gelooft. O grote Borg van onze zielen, gelooft zij Gij ook, ja juist, vanwege die doornenkroon!

O, Lam Gods, Dat, onschuldig,  
Aan 't smadelijk kruis geslacht werd;  
Bevonden steeds geduldig,  
Hoewel Gij hier veracht werd; —  
Wij werden wis verslonden,  
Hadt Gij niet voor de zonden  
Betaald. Ontferm U onzer, o Jezus.

Enschede

R. H. Bremmer.

## De kwaal der verdeeldheid en haar genezing

(De gemeente van Korinthe)

II

Het eerste artikel eindigde met deze woorden: „God alleen is groot. En Jezus Christus is onze enige Zaligmaker”. Als dit aan de gemeente van Korinthe maar duidelijk voor ogen staat, zal ze aan het gevaar ontkomen zich naar beroemde mannen te noemen. En dat geldt ook nog in onze dagen. Hoe meer we het leven en de zaligheid buiten ons zelf in Jezus Christus en in Hem alleen zoeken, hoe minder gevaar we lopen uiteen te splijten in groepen, die zich om grote figuren in de kerk scharen.

Dat gevaar was in de gemeente van Korinthe groot. Die gemeente bestond voornamelijk uit Grieken. Ze waren tot het geloof in Jezus Christus gekomen, maar daarmee hadden zij hun verleden niet meteen afgeschud. Dat gaat zo maar niet. Nu hadden de Grieken veel op met wijsheid. Ze wilden weten en doorgronden. Er waren in Griekenland beroemde wijsgeren, die hun eigen „scholen” vormden. Sommige daarvan beïnvloedden nog de wijsbegeerte van onze dagen. Twee namen van beroemde wijsgeren zijn wel algemeen bekend: Aristoteles en Plato. Maar zij waren de enigen niet. En al die wijsgeren hadden volgelingen, die zich naar hun „meester” noemden.

Een deel der gemeente zal uit vroegere Joden hebben bestaan. Maar ook in het Jodendom waren allerlei groepen en „scholen”. Een paar namen zijn allicht wel eens door ons gehoord: Hillel en Sjammai. De een hield het met deze, een ander met geen. Ook de Joden waren wel gewend aan „groepen” en „partijen”.

Was het zo vreemd, dat zij als christenen het nog maar moeilijk konden laten zich om „grote” mannen te scharen? Iemand, die door Paulus tot bekering was gekomen, roemde allicht buiten de maat in Paulus. Een ander, die veel van Apollos had geleerd of mogelijk onder de bekering was geweest van zijn welsprekendheid, liep met Apollos weg. Een derde prees allicht Petrus als één van de apostelen van de Here Jezus. Het is allemaal zo menselijk en zo begrijpelijk. Was dat nu zo erg?

Paulus meent van wel. Dat moge in de Griekse en de Joodse wereld heel gewoon zijn, in de kerk mag zulk een roemen in mensen en zich groeperen om bepaalde personen niet vóórkomen. Daar is maar één Meester: Jezus Christus. Want daar is maar EEN, die zich voor zijn volk gegeven heeft, tot in de dood des kruises. Of is misschien iemand anders voor zondaren in de dood gegaan? Heeft één der grote mannen zich aan het kruis laten nagelen? Komen hun namen in het Evangelie voor?

Daar is natuurlijk geen sprake van. Paulus en Apollos en Petrus — en vult de lijst nu maar aan met alle grote figuren, die uit oude of nieuwe kerkgeschiedenis u bekend zijn — hebben hun leven en zaligheid aan Jezus Christus te danken. En aan Hem alleen. Hij is een volkomen Zaligmaker. Maar ook de enige Heiland. Er is maar één Naam onder de hemel gegeven, door wie wij moeten zalig worden (Hand. 4 : 12). Daarom is alle roem in mensen uit de boze. „Wie roemt roeme in de Here” (I Kor. 1 : 31).

\* \* \*

Paulus heeft aan de Korinthiërs het Evangelie verkondigd. Hij schrijft daarvan: „Christus heeft mij niet gezonden om te dopen, maar om het Evangelie te verkondigen, en dat niet met wijsheid van woorden, om

niet het kruis van Christus tot een holle klank te maken”. Paulus is niet opgetreden als een wijsgeer, om met woorden van menselijke wijsheid de mensen te winnen. Hij is niet gekomen met schone gedachten of met prachtige ideeën, in mooie woorden verpakt. Hij heeft niet maar wat te dénken gegeven en heeft hun zoeken naar wijsheid niet bevredigd. Hij heeft de gekruisigde Christus verkondigd.

Dat „woord des kruises” is voor hen die verloren gaan dwaasheid. Wat heil zou er nu te verwachten zijn van iemand, die zich laat kruisigen? Zo iemand lijdt immers de nederlaag? Daarmee bereikt men in deze wereld toch niets? Dat is toch maar dwaasheid en zwakheid? Naar het oordeel der wereld moet iemand, die dat doet wel „niet wijs” zijn!

Inderdaad, zegt Paulus. „Maar voor ons die behouden worden is het een kracht Gods”. Daarin openbaart zich de kracht van de liefde Gods, dat Jezus Christus zich vernederd heeft tot in de dood des kruises. Daar kan de „wijsheid der wijzen” niet bij en het „verstand der verstandigen” kan het niet verstaan. Maar door het kruis stelt God de wijsheid en het verstand der mensen aan de kaak.

„Waar blijft de wijze? Waar de schriftgeleerde? Waar de redetwister van deze tijd? Heeft God niet de wijsheid der wereld tot dwaasheid gemaakt? Want daar de wereld in de wijsheid Gods door haar wijsheid God niet gekend heeft, heeft het Gode behaagd door de dwaasheid der prediking te redden hen, die geloven”. Van schriftgeleerden was de Joodse wereld vol. Hebben zij met hun geleerdheid redding kunnen brengen? Van wijsgeren was de Griekse wereld vol. Hebben zij met hun wijsbegeerte verlossing kunnen brengen? Wat hebben die wijzen en schriftgeleerden gedaan? Met al hun wijsheid hebben zij God niet gekend. En nu heeft het Gode behaagd, in Zijn wijsheid, door de dwaasheid der prediking te redden hen, die geloven.

Niet door wijsheid worden we gered, niet door geleerdheid worden we behouden. Maar door het geloof, dat het „dwaze” Evangelie indrinkt en opeet om zo te zeggen. Geloof doorgrondt niet en lost geen problemen op, maar het houdt voor waarachtig wat God doet verkondigen en vertrouwt op het feit, dat God zo lief de wereld heeft gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft tot in de dood des kruises, opdat wij leven zouden.

De Joden begeren tekenen van Gods macht en als ze die niet zien geloven ze niet. De Grieken zoeken wijsheid en wat ze niet verstaan aanvaardden ze niet. De gekruisigde Christus is voor de Joden een „aanstoot”, een struikelblok, een rots der ergernis. En voor heidenen is Hij een dwaasheid. Voor hen is het „te zot om los te lopen”, dat een tot de kruisdood veroordeelde redding zou kunnen brengen. Maar voor hen, die de roepstem van het Evangelie horen is Christus, de gekruisigde, de kracht Gods en de wijsheid Gods. In Christus, die gekruisigd wordt, merken de gelovigen op de kracht van Gods grondeloze barmhartigheid. En ze zien daarin Gods ondoorgrondelijke wijsheid om een verloren mensheid te verlossen van schuld en straf.

„Want het dwaze Gods (namelijk in de waardering der wijze mensen) is wijzer dan de mensen en het zwakke Gods (namelijk naar het oordeel der sterke mensen) is sterker dan de mensen”.

\* \* \*

De wijzen en machtigen dezer wereld vinden het kruis van Christus en het Evangelie der verlossing maar een dwaas en zwak ge-

val. Ze weten er niets mee te beginnen. Wat koopt men daarvoor en wat bereikt men er mee? Het is alleen maar belachelijk en bespottelijk.

Zo staat het niet alleen met het Evangelie, maar ook met de gemeente. Laten de broeders in Korinthe maar eens naar zichzelf kijken. Wie hebben aan de roepstem van de Blijde Boodschap gehoor gegeven? „Niet vele wijzen naar het vlees, niet vele invloedrijken, niet vele aanzienlijken. Integendeel, wat voor de wereld dwaas is, heeft God uitverkoren om de wijzen te beschamen, en wat voor de wereld onaanzienlijk en veracht is, heeft God uitverkoren, dat wat niets is, om aan hetgeen wèl iets is zijn kracht te ontnemen, opdat geen vlees zou roemen voor God. Maar uit Hem is het, dat gij in Christus Jezus zijt, die ons van God is geworden: wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing, opdat het zij, gelijk geschreven staat: Wie roemt, roeme in de Here”.

Wat heeft de gemeente om in te roemen? Waarmee kan ze pronken en pralen? Ze heeft niets om te roemen en kan nergens mee pronken. Dat was zo in de dagen van Paulus en dat is nog zo. Als het goed met de gemeente staat. Het zijn geen beste tijden voor de kerk, als daar geroemd wordt in eigen wijsheid en eigen kracht en menselijke grootheid. Het staat er met de gemeente niet best voor als ze gaat concurreren met de wereld in wijsheid en macht en grootheid. In Korinthe was daar dat is nog zo. Als het goed met de gemeente behoorden mensen, die in het oog der wereld dwaas en onaanzienlijk en machteloos waren. Maar die dwazen en onaanzienlijken en zwakken heeft God uitverkoren, hen heeft God begenadigd, hen heeft Hij in zijn ondoorgrondelijke wijsheid geroepen uit de duisternis der zonde tot Zijn wonderbaar licht.

God heeft hen verwaardigd, slaven en havenarbeiders en mensen van de „nachtschool”, om de machtigen en de wijzen en de groten der aarde te beschamen. Niet omdat deze gelovigen door hun keuze blijk gaven van hun eigen wijsheid en kracht, die nu uitblonk boven die van de wereld. Verre van daar. Er was bij hen niets om in te roemen. Maar zij werden uitverkoren, dat is verwaardigd, om aan de wereld te tonen Gods wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing. Al wat ze zijn en hebben, dat hebben ze aan God te danken. Al wat ze bezitten hebben ze in en door Christus Jezus.

In God ligt hun oorsprong en in Christus hebben zij hun bestaan. Zonder Hem zijn ze niets. En zonder Hem kunnen ze niets. En zonder Hem hebben ze niets. In zichzelf zijn ze arm en naakt en zwak en dwaas en verloren. onrechtvaardig en onheilig. Maar Christus is hun gegeven tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing. Wie in Hem gelooft vindt de rechte wijsheid, heeft recht inzicht in zonde en genade en in de wegen des HEREN. Wie in gemeenschap met Christus leeft staat in de rechte verhouding tot God en is vrij van schuld en heeft recht op eeuwig leven. Wie bij Christus behoort door het geloof is heilig, afgezonderd uit de macht der hel en overgezet in het Koninkrijk der hemelen. Dat alles hebben ze in en door Christus. Zodat alle roem in mensen uitgesloten is en ze alleen maar roemen kunnen in de Here.

\* \* \*

Ik kan mij voorstellen, dat iemand zich heeft afgevraagd: Wat heeft dit nu te maken met „de kwaal der verdeeldheid en haar genezing”? Het heeft er alles mee te maken. Paulus springt niet maar van de hak op de tak. Hij houdt z'n doel goed in het oog. Wereldse wijsheid en kracht brengt verdeeldheid. En als die in de gemeente doordringen verscheuren ze ook daar de rechte eenheid. Dan weet de één het nog beter dan de ander. En kán de een iets nog beter dan de ander. Dan tracht men elkaar te overtroeven in ijdele zelfroem. Dan gaat de gemeente ook roemen in haar grote denkers en haar wijze wijsgeren en haar machtige leiders. Zou de kerk aan deze gevaren wel ooit helemaal zijn ontkomen? Vermoedelijk niet. Maar het is al veel gewonnen wanneer de gelovigen op deze gevaren bedacht zijn.

Vandaag zijn die gevaren er ook. Voor ons Vrijgemaakten niet in de laatste plaats. We kijken soms zo volhardend naar de zonden van anderen, dat we niet bedacht zijn op ge-

varen, die ons bedreigen. Als ik het wel heb is het Gereformeerdendom erg vatbaar voor de gevaren, die Paulus aan de Korinthiërs aanwijst. De Gereformeerden waren altijd nogal kwetsbaar dunkt mij voor het „Griekse gevaar”. Wij Gereformeerden denken nogal hoog van het denken. We trekken graag conclusies en zijn daarmee wel eens al te vlót. We houden van een systeem en kunnen niet gemakkelijk een mysterie laten. Op gevaar af, dat we wel eens „wijs” zijn boven de maat.

We hebben aan den lijve ondervonden, wat een ellende het is als men theologische for-

mules zoekt en bindend oplegt, die logisch misschien wel kloppen en waar moeilijk een speld tussen te krijgen is. En die toch niet waar zijn en met de werkelijkheid niet kloppen. Hebben we daarvan geleerd?

En hebben we afgeleerd te roemen in „grote theologen” en „leiders”? Dat zullen we moeten leren, willen we de Here behagen. Want alle roem in mensen is niet uit God. Hét geneesmiddel tegen deze kwalen is: Roemen in Jezus Christus en in Hem alleen. Dan blijft er voor mensen geen roem meer over.

H. J. Jager.

## Na vijf jaar

I

### Een demonische wereld — een kerk op haar retour.

Het is vijf jaar geleden — is het niet alsof het gisteren geschiedde? — dat het eerste nummer van „Opbouw” verscheen.

Als je daarbij bepaald wordt, kom je er onwillekeurig toe wat na te denken over de wereld waarin we momenteel verkeren. Het tempo van de geschiedenis wordt steeds sneller. Zowel van de geschiedenis der „wereld” als van die der kerk.

\* \* \*

Eén van de dingen, die voor ieder wel onomstotelijk vast staan, is dit, dat de wereld steeds kleiner wordt.

De tijd waarin een paar staten met elkaar oorlog voerden terwijl andere onverschillig of begerig, of angstig afwachten hoe het geval zou aflopen is voor goed voorbij. De volkeren der wereld zijn zó nauw met elkaar verbonden, hun leven zo innig met elkaar verweven, dat een verstoring van de verhoudingen, waar ook ter wereld, onmiddellijk reacties veroorzaakt in heel de mensheid en dikwijls het karakter draagt van een lont in het kruit!

Het is voorts — nóg! — zo, dat het leven der mensheid beheerst wordt door de tegenstelling tussen „West” en „Oost”, tussen de „vrije” en de communistische wereld. De koude oorlog wordt steeds feller gevoerd. De atoomdreiging neemt voortdurend in ernst toe. En het beangstigende, ja, soms tot wanhoop opjagende van de situatie is, dat naar de mens gesproken het lot van honderden miljoenen in feite gelegd is in de hand van een paar mensen.

Maar hoe lang zal de spanning tussen „West” en „Oost” nog duren?

Het werd dezer dagen in de kranten in geuren en kleuren beschreven: „Azië gaat Europa in looppas voorbij!” Binnenkort zullen zowel India als China hun eerste atombommen tot explosie brengen. Vrijwel tegelijkertijd, misschien zelfs wel binnen enkele weken, zo schreef een bijzondere medewerker in De Telegraaf, zal Japan een satelliet, „be- mand” met een aap, in een baan om de aarde brengen op een hoogte van 350 kilometer. En achter dat spectaculaire gebeuren ligt een vitaliteit, een energie, een inspanning van gehele volken, die ver uitgaat boven wat in dit opzicht in het vermoeide en zich in weelde badende Westen wordt gezien.

Nog veel meer beklemmend is het te horen en te lezen met welk een enorme inspanning en in welk een verbijsterend tempo het geweldige China zich omhoog worstelt uit de diepten waarin het eeuwenlang leefde. Napoleon moet eens gezegd hebben: China is een slapende reus — laat hem slapen! Thans is die reus ontwaakt. En hij is klaar wakker. Het gigantische volk van 650 miljoen zielen, dat elk jaar met niet minder dan 15 à 16 miljoen mensen toeneemt, is bezeten door een fanatieke werkdrijf, die zijns gelijke misschien nooit heeft gekend. Wie kennis nam van de astronomische cijfers over de uitbreiding van het landbouwareaal en de groei van de industriële productie, welke Anton Zischka publiceerde in zijn „In Azië dreunt de wereld”, vraagt zich met verbijstering af wat het gevolg zal zijn van deze stormachtige ontwikkeling. Want terwijl het chinese volk opgezweept wordt tot steeds meer arbeid, wordt het tegelijk systematisch en geraffineerd opgevoed in haat jegens het westen en wordt

het openlijk en ononderbroken voorgepreekt, dat, zo nodig door een wereldoorlog, China de heerschappij over de wereld moet verwerven waarop het krachtens zijn grootte, zijn superioriteit, zijn kracht recht heeft.

In zijn boeiend, pas verschenen boek: „China gaat zijn eigen weg”, plaatste Louis Barcata als motto het woord dat hij eens van een jonge russische diplomaat hoorde: „Vandaag de dag discussiëren we nog over kapitalisme en communisme. Morgen zullen wij beiden, u en ik, nog slechts over China praten”.

Barcata laat in zijn boek op beklemmende wijze voelen welk een huiveringwekkend — hij spreekt zelfs van een „duivels” — proces zich in het chinese volk onder leiding van een kei-harde, koude, atheïstische, communistische „elite” voltrekt. En dat in een tempo, en met een radicaliteit die adembenevend is. Het volk van het hemelse rijk wordt door de even communistische als militaire levenswijze van de volkscommunes, een levenswijze die zeer diep tot in de meest persoonlijke gebieden van het menselijk leven indringt, gecollectiviseerd en omgevormd. Het wordt op deze wijze tegelijk ook consequent opgevoed tot een harde, materialistische, atheïstische, ja demonische levenshouding.

Een één en tachtig jaar oude, roomse priester een lid van de miniskool-kleine, standvastig volhardende groep roomse christenen, — een man „met een gezicht dat alleen maar uit heel kleine rimpeltjes scheen te bestaan, met lichte ogen en met een uit twee dozijn lange haren bestaande baard” — zei eens tot Barcata: „Als het de machten der duisternis gelukt de katholieke Kerk van China totaal te vernielen — en daar moeten we iedere dag rekening mee houden — als dus de Chinese mens een werkelijk communistische periode ingaat en sterker wil zijn dan God (bij alle grote werken die door de chinezen tot stand werden gebracht, leest men in triomfante-lijke grote letters de spreuk: „De Chinese mens is sterker dan God”! - C.V.) zal de wereld weten dat de tijd van de antichrist is aangebroken. Dan zal geen christen zich meer in veiligheid kunnen brengen behalve enkelen die men tot in de uithoeken van de aarde zal vervolgen”.

Barcata schrijft na deze woorden te hebben geciteerd: Er liep mij een rilling over de rug.

Zo groeit China. Gloeiend van haat en wrok tegen het Westen. Oók omdat dat zich baadt in een onvoorstelbare weelde welke het zich — zo zien het de chinezen — niet in het minst ten koste van China heeft verworven.

Krijgen we in het rijk van Mao tse Toeng te maken met de macht van „Gog” in 't „land Magog” waarover Ezechiël spreekt?

Hebben we daarin te doen met het beest uit Openb. 13 dat gegeven wordt oorlog te voeren tegen de heiligen en hen te overwinnen en dat macht gegeven wordt over elke stam en natie en taal en volk?

In 1980 zal het vermoedelijk een miljard onderdanen tellen.

\* \* \*

Wat in de hedendaagse wereld vooral tot stikkens toe benauwt is het onrecht, de gemeenheid, de hebzucht, de oneerlijkheid, de schijnheiligheid die heel de wereldpolitiek heeft doortrokken.

Nog altijd ligt over Europa de zwarte schaduw van de afschuwelijkste mensenslaching die de wereldgeschiedenis heeft gekend. Ze is een onuitwisbare schandvlek in de historie

van Duitsland. Maar — laten we niet schijnheilig worden: lieden uit vele europese landen waren handlangers bij dit misdrijf. En wie durft zeggen, dat uit het eigen volk nooit mannen zouden kunnen opstaan die tot zo iets monsterachtigs in staat zijn? Hoevelen hebben voorts deze ellende onberoerd, zonder ook maar iets te doen, langs zich heen laten gaan?

Toen het grote proces in Neurenberg werd gehouden ter berechting van de oorlogsmisdadigers, had men er de grootste moeite mee een basis voor de procedure te vinden. Want hoe men de zaak ook wendde of keerde, steeds zou feitelijk ook Stalin, en wel als een der grootste, als oorlogsmisdadiger berecht moeten worden. Maar dat kon en mocht niet! Want één van zijn trawanten behoorde tot de rechters! Het sombere beeld van de meedogenloze slachting der duizenden poolse officieren in Katinka en van de misdaad, gepleegd aan de dappere partisanen van Warschau, dook evenwel steeds dreigend en onontwijkbaar, in de rechtszaal op.

En wat hebben we sindsdien niet beleefd?

Er was het bloedige drama van Hongarije. Het was een misdaad van de ergste soort door Rusland gepleegd. Maar — in Hongarije vroegen vele protestanten zich reeds tijdens de korte vrijheid met angst en zorg af of ze daardoor niet opnieuw onder de tyrannie van de machtige landheren zouden geraken — en van de roomse kerk, die onmiddellijk bij monde van de kardinaal Mindszenty haar ontzaglijk grondbezit terugvroeg. Evenals vroeger de Volkenbond de misdaad door Mussolini ten opzichte van Abessynië gepleegd, hebben de Verenigde Naties de moord op Hongarije in feite laten begaan.

Wie heeft zich niet machteloos geërgerd aan de onbeschaamde schijnheiligheid waarmee Rusland steeds weer poseerde als de strijder voor de wereldvrede? Wie hoorde niet met een bittere lach en intense afkeer naar de woede-explosies van Chroetsjov toen Amerika aankondigde dat het, indien de ontwapeningsconferentie zou mislukken, zijn proeven met atombommen zou voortzetten? Maar wat deden de anti-koloniale Amerikanen met de miljoenen Indianen wier grondgebied ze binnendrongen? En hoe was en is Amerika's politiek ten aanzien van de staten van Midden-Amerika? Hoe was die ten opzichte van Cuba? Hoe deed en doet het met ons land in de kwestie Nieuw-Guinea?

We hebben gehoord van de gruwelen in Algiers. We beleefden het hoe de onderscheidene landen om de Kongo heenslopen om „eigen belangen” te beveiligen. We weten dat in alle landen en volken der wereld op een ongelofelijk geraffineerde wijze wordt gespioneerd, waarbij voor de slechtste en gemeenste daden niet wordt teruggedeinsd. We zijn er al jaren getuigen van hoe gewetenloze leiders van kleine volken op handige, maar gewetenloze, manier zowel het Westen als het Oosten chanteren om overal te halen wat er maar te halen valt. Hoe kwam Engeland aan zijn zwarte naam: het perfide Albion? Welk een triest schouwspel leverde niet menige vergadering van de Verenigde Naties op? Wat was daar vaak bitter weinig te merken van een oprecht worstelen om recht en gerechtigheid te doen zegevieren in het samenleven der volken. En welk een zee van sofismen, leuzen, frasen werd van daar uit in de loop der jaren over de moede, angstige volken uitgesproken ter camouflage van vulgaire, zelfzuchtige politiek. Wat is er overgebleven van de door velen hooggeloopte neutraliteitspolitiek van Nehroe sinds de verraderlijke aanval op Goa? Hoe manipuleert men met het officiële aanvaarde en hogelijk geprezen zelfbeschikkingsrecht der natien?

En in Europa droomt De Gaulle zijn hoogmoedige droom van een groot Frankrijk, een atoommacht, waaromheen zich de andere europese staten nederig en hulpvaardig mogen groeperen. In Spanje heerst nog een ongemamoufleerde, harde dictatuur, die daar in stand blijft, omdat voor de huidige spanjaarden alles minder erg is dan een burgeroorlog, die én door Duitsland én door Rusland als een vooroefening voor hun komende veroveringsoorlogen werd gebruikt en die daarom vooral niet te kort mocht duren. Enz., enz., enz.

En laten wij niet hoogmoedig zijn. Hoe hebben massa's nederlanders zich in Indië gedragen? Hoe ontzaglijk veel miljoenen zijn daar in de loop der eeuwen niet vandaan ge-

sleept? Hoe hebben christenen als Keuchenus niet geleden onder wat de inlanders werd aangedaan? Van den Bergh schreef reeds in 1882 dat Gods oordeel eenmaal komen moest over Nederland om wat het aan Indië gedaan en om wat het aan Indië onthouden had.

Zo leven we in de volkerenwirwar van Europa en de wereld.

Wie iets beseft van wat daarin gaande is, wordt geconfronteerd met demonische machten. Ik denk in deze tijd dikwijls aan een woord van de bekende expert in internationale aangelegenheden, Prof. van Hamel. Een woord dat hij niet lang voor de laatste wereldoorlog neerschreef. Dit woord: „Ik voor mij ben tot de slotsom gekomen — voor menigeen klinkt zij in onze 20ste eeuw misschien wat middeleeuws, maar ik ben bereid haar als modern denkend mens nauwkeurig en uitvoerig te verdedigen — dat, wat op het ogenblik over de wereld losgebroken is, niet meer het eigenlijke werk van de betrokken personen is, maar van de Boze en zijn daemonische gezellen”. De grondoorzaak van alle ellende op internationaal gebied sinds 1918, zo verklaarde hij — en hij kon het weten — is „een ontzaglijk gebrek aan oprechtheid. Handigheid, intrige, misleiding, comédie bepaalden van verschillende kant het geestelijk peil”.

Dit woord is voor onze dagen misschien nog meer van kracht dan voor 1940.

We zouden het alleen zo willen amenderen: de ellende die over de wereld losbrak is zonder twijfel ook het werk van de Boze en zijn daemonische gezellen — maar niet minder van de mensen die geheel of ten dele door Satan worden beheerst en al dat kwaad nu inderdaad ook zelf doen.

Zie, in deze wereld leven wij. Als individuele personen volkomen machteloos. Naar de mens gesproken met huid en haar overgegeven aan de grillen van de machtigen der aarde.

En niet alleen als persoon, ook als volk zijn we dat. Niet het minst tot het eigen volk heeft Huizinga eenmaal het onheilspellende woord gesproken: „De rouw der kleine naties is pas begonnen!”

\* \* \*

In deze demonische wereld leeft nu ook de kerk.

Als men let op haar werkelijke invloed, haar evangelische invloed — en ook op haar grootte, absoluut en relatief — is zij ten volle op haar retour.

De tijd ligt ver achter ons dat de kerk, en dan vooral het door haar gepredikte evangelie, een beheersende factor was in het leven van vorsten en volken.

We moeten ons niet laten misleiden door de schijn. En zeker niet door de schijn zoals die zich in ons land aan ons voordoet. De schijn zoals wij kerkmensen er mee in aanraking komen. Wij lezen nog kranten waarin heel veel over de kerk en wat daarmee samenhangt geschreven wordt. Dat wekt vanzelf de indruk dat de kerk nog heel wat in de melk te brokkelen heeft. Men vergis zich evenwel niet. De Telegraaf schrijft nooit over de kerk. Tenzij er in of om de kerk wat sensationeels gebeurt. Ze schreef b.v. over „de 18”. En over Lou de palingboer — met foto's erbij.

In een aantal westerse landen is de situatie (nog) zo, dat de kerk een machtige steun ontvangt van de staat. In Duitsland — het Westelijke uiterste — worden de kerkelijke inkomsten b.v. verkregen door middel van opcenten op de belasting van allen die niet officieel met de kerk hebben gebroken. Wat zo binnenkomt draagt de overheid aan de kerkelijke autoriteiten af, de hogere, en die distribueren het weer naar de afzonderlijke kerken. De theologische fakulteiten worden voorts ook geheel door de staat onderhouden. In ons land ontvangen de rooms-katholieken en hervormde kerken grote bedragen uit de schatkist ten behoeve van de traktementen van geestelijken en predikanten. En zoals ieder weet wordt ook de gehele opleiding tot predikant en de gehele wetenschappelijke beoefening van de theologen in de Herv. kring door de Staat gefinancierd. Mee tengevolge daarom kunnen de kerk en de kerkelijke instanties nog al wat doen. En mee daardoor kunnen ze zich laten horen.

Maar hoe is het achter deze soms nog al imponerende officiële étalage?

Reeds meermalen hebben we cijfers en an-

dere gegevens gepubliceerd die het onloochenbaar duidelijk maken, dat speciaal het protestantse Nederland van jaar tot jaar verzwakt. Dat het niet alleen numeriek maar vooral ook in geestelijke kracht hard achteruit gaat. Wie de curve ziet van de verkiezingen der laatste jaren ziet de lijn van het z.g. protestants-christelijke volksdeel steeds meer dalen. Er is overal inzinking van de geestelijke belangstelling en de geestelijke kracht. Er is verschraling en verarming van het geestelijke leven. Er is vooral een steeds meer vervreemden van de zeer velen van de kerk. Ja, theologen zijn er genoeg! En die schrijven ook voortdurend. Maar reeds een eeuw geleden ging — ook met toepassing op eigen kerkelijk leven — het woord rond dat in die dagen een Duits hoogleraar met het oog op de situatie van zijn land had gesproken: We hebben nog wel theologen en theologieën — maar we hebben geen kerk meer!

In de laatste anderhalve eeuw zijn verschillende theologische stromingen op het vaderlandse erf en dan speciaal in de Hervormde Kerk opgekomen en ook weer weggeëbd. Zo b.v. de groninger, de moderne, de ethische. Met groot enthousiasme werden ze in hun opkomen gepropageerd als het nieuwe licht, als de zuiverste interpretatie van het evangelie, als de kracht die de kerk opnieuw tot bloei zou brengen. Maar steeds weer kwam de ontzuivering, de desillusie, soms de wanhoop. Voor de kerk hadden ze uiteindelijk vooral dit effect dat nieuwe tien- en honderduizenden van de kerk waren vervreemd.

Nu is er nog de hausse van de barthiaanse theologie. Hoewel ze, naar het zich laat aanzien, al meer verdrongen wordt door de theorieën van Bultmann, die geen enkel heilsfeit

onaangetast laten, ja, die principiële loochenen. Wat zal de vrucht zijn als ook dit theologische springtij zal zijn weggeëbd? We behoeven daaromtrent niet in het duister te tasten. Nog leger kerken! Nog minder mensen die uit het Evangelie leven!

Merkwaardig en verblijvend: wat vasthoudt aan de een-voudige zin van de Heilige Schrift, wat trouw wil zijn aan de confessie — al geschiedt dat ook met veel misverstand en gebreken — dat houdt stand. De Geref. Bond in de Ned. Herv. Kerk b.v. groeit! En Prof. Van Ruler legde eens de merkwaardige verklaring af dat de Geref. Bond — het zwarte schaap in de kring der „modaliteiten” binnen de Herv. Kerk — de kurk is waarop deze kerk drijft!

Maar krachtiger en nadrukkelijker dan iets anders wordt thans in de wereld van de Ned. Herv. Kerk de theologie, men moet eigenlijk zeggen de **ideologie** van de Wereldraad der Kerken, speciaal van de Wereldraad-in-New-Delhi-bijeen gepredikt. En die is een gesekulariseerde theologie die het Westen radicaal veroordeelt, het communisme verzoenend tegemoet treedt en het neutralisme verheerlijkt; die een pleidooi voert voor humanistische „menselijkheid”, een soort pacifistisch socialisme aanprijst en de wereld een „sociaal evangelie” voorhoudt. Maar het predikt niet met Schriftuurlijke kracht het abc van het Woord Gods, namelijk de zonde, de radicale afval en verdorvenheid van de mens en de verlossing alleen door het bloed van Jezus Christus. Het is een theologie die rondweg proclameert dat de verzoening van Christus de gehele wereld en de gehele mensheid omvat en zo de door God gestelde antithese verloochent. C. V.

## Amerika

### IV (Slot)

#### Utopia

In het vorig artikel schreven we dat de Amerikaanse samenleving lange tijd als droom van een aards paradijs heeft gegolden. En dat deze droom een magnetische aantrekkingskracht heeft uitgeoefend op de honderdduizenden die de lege ruimten van dit onmetelijke gebied in de loop van een drietal eeuwen zijn gaan vullen.

De schrijver van het boek over Amerika dat de aanleiding vormde tot het schrijven van deze artikelen<sup>1)</sup>, zoekt verband tussen het boek van Sir Thomas More, „Utopia”, het fantasieboek over „Nergensland” en de droom van Amerika.

Hoewel het boek van deze vriend van Erasmus, is verschenen op het eind van 1516, — honderd en tachtig jaar vóór het vertrek van de eerste pelgrimvaders naar Amerika — kan dit verband er zijn. More heeft een, naar zijn opvattingen, ideale sociaal-economische samenleving beschreven. Hij heeft die ideale samenleving beschreven tegen de achtergrond van de harde werkelijkheid van de sociaal-economische toestanden in het Engeland van zijn dagen — het land dat geregeerd werd door „de allerchristelijkste koning”, zoals men dat in die tijd placht uit te drukken. In de eerste plaats was het de schandelijke uitbuiting der economisch zwakken, die zijn gal deed overlopen. „De benden vagebonden, die, door de honger tot wanhoop gebracht, hoe langer hoe meer het land onveilig maken, tracht men door „streng en ijselijke” straffen af te schrikken — men ziet er soms twintig aan één galg hangen — maar het enige middel om die kanker te genezen is”, zo oordeelde More, „aan die stakkers een menswaardig bestaan te verzekeren”.<sup>2)</sup> Hij laat de held van zijn boek, Raphaël Hythlodæus, de wereldreiziger, de man die veel gezien heeft en veel verhalen kan, een felle filippica houden tegen de niets en niemand ontziende hebzucht der grootgrondbezitters, die hun akkerland in weidegrond omzetten. Op een vraag van de kardinaal Morton, een vroegere Lord Kanselier aan het Engelse hof, wat wel de voornaamste oorzaak van het stelen is, antwoordt Raphaël: „Jullie schapen, die gewoonlijk zo zachtvaardig zijn en wier onderhoud zo weinig kost, zijn nu, naar men vertelt, zo vraatzuchtig en ontembaar geworden, dat ze

de mensen zelf opvreten; dat ze landerijen, huizen, steden verwoesten en ontvolken. Want in al die streken van jullie land, waar fijner en daarom kostbaarder wol voorkomt, daar stellen edellieden en vorname heren en ook zelfs menigmaal abten, heilige mannen, zich niet tevreden met de jaarlijkse inkomsten en profijten, die het grondbezit aan hun voorganger placht op te leveren; en het is hun niet genoeg, dat zij door hun lui en lekker leven voor de gemeenschap van geen enkel nut zijn, maar ze moeten haar zelfs schaden. En zo laten zij zelfs niet meer over om als bouwland te dienen, alles omheinen zij als weidegrond, huizen breken zij af, steden verwoesten zij, waarbij zij slechts de kerk als schaapskooi laten staan, en alsof bij jullie jachtterreinen en dierenparken nog te weinig grond aan het gebruik onttrokken, veranderen die brave lieden alle woningen en al het bebouwde land overal in een woestijn... Zo worden de arme lieden van hun eigendom beroofd of door eneroverende plagerijen ertoe gebracht alles te verkopen. En zo moeten die arme drommels, hoe dan ook, verhuizen, mannen, vrouwen, echtparen, wezen, weduwen, ouders met hun kleine kinderen en met hun familie, meer rijk in aantal dan in bezittingen, aangezien nu eenmaal het landbouwbedrijf veel handen nodig heeft. Zij moeten verhuizen — en vinden geen plek om hun hoofd neer te leggen...” Zo komen ze er toe om vagebonden en bedelaars te worden.<sup>3)</sup>

Tegenover de schandelijke uitbuiting der economisch zwakken, met name in het oude Engeland en in het algemeen in het oude Europa, schreef Sir Thomas More nu zijn „Nergensland” met ideale sociaal-economische toestanden, waar elk mens van de rijke tot de geringe, een menswaardig bestaan genoot.

Von Borch schrijft over More: „Ook al noemde hij het geografisch begrip Amerika niet, zo twijfelden de tijdgenoten er toch geen ogenblik aan of hij had zijn paradijs op aarde — waarin de mensen een gemakkelijk en gelukkig leven leidden, zij het dan in de ietwat kleurloze eentonigheid van een middeleeuwse kloosterdiscipline — in gedachten gesitueerd in dat nieuwe, onbekende continent daar in het verre westen, dat de ontdekker binnen het Europese bewustzijnsveld had gebracht. Het onverwacht opdoemend perspectief van nog „open” ruimten, waar een nieuwe en betere wereld voor de mens kon worden opgebouwd, de hoop dat het paradijs toch nog

niet verloren was stimuleerden de drang naar maatschappelijke hervormingen". (blz. 10).

Deze droom van een Utopia vormde de eeuwen door een essentiële bestanddeel van de Amerikaanse samenleving. Jefferson deelde dit diepe, fundamentele enthousiasme over Amerika. „Door de natuur en een oceaan gescheiden van de vernietigende verwoesting van een vierde der aarde... in het bezit van een land van belofte met genoeg ruimte voor het honderdste en duizendste geslacht", zei hij bij zijn inauguratie als president in 1801, is het enige dat nodig is, „om de maat van geluk vol te maken" een „wijze en zuinige regering". Ja, ja! Wat een optimisme sprak uit zulke woorden, gesproken bij de wieg van het Amerikaanse staatsbestel. Dit „vierde der aarde" waarover hij sprak, zag op het oude Europa, dat als Sodom en Gomorra van God verlaten werd geacht.<sup>4)</sup> Uit deze droom vloeit het optimisme, het „geloof" in Amerika voort. Nog is dit enthousiasme de grondstemming in Amerika.

In Amerika zijnde ontmoet men deze droom, dit enthousiasme, telkens in concrete gestalten. In de grondstemming van de mensen. In het optimisme bij de bewapeningswedloop. In de ijver voor de „zending" van Amerika in de wereld en voor de christenheid. Amerika heeft 'n roeping — meent men.

Men hoort deze droom in woorden die nog in de jongste tijd werden gesproken, niet door de eerste de beste Amerikaan, maar door een man, die gedurende de laatste jaren de man was, die Amerika vertegenwoordigde in den vreemde — de man die gedurende het grootste deel van de Eisenhower-Administratie (zo zegt men in Amerika zelf) de leiding der buitenlandse politiek in handen had, Foster Dulles.

De toenmalige minister John Foster Dulles sprak op zondag 11 oktober 1953, bij de herdenking van het honderdvijftigjarig bestaan van een Presbyteriaanse kerk ergens in een plaats in de staat New York o.m. dit: „Onze voorouders waren er zich ten zeerste van bewust dat voor dit land een taak was weggelegd. In een van de eerste artikelen welke in de Amerikaanse pers verschenen ten gunste van de Federatie werd onder meer verklaard dat „het lot het volk van dit land heeft aangewezen om door hun voorbeeld de weg naar politieke vrijheid te tonen". Zoals Lincoln indertijd verklaarde: Onze Onafhankelijkheidsverklaring houdt een belofte van vrijheid in, niet alleen voor het volk van dit land, maar naar wij vurig hopen, voor de hele wereld in lengte van dagen".

Even verder zegt Foster Dulles:

Onze voorouders „slaagden er in een gemeenschap te scheppen, welke kan bogen op een materiële, intellectuele en geestelijke rijkdom, welke ongeëvenaard was en nog steeds is in deze wereld. Hierbij werd niet uitgegaan van egoïstische motieven, doch er werd rekening gehouden met onze belangen en die van anderen. Door ons gedrag, ons voorbeeld en onze invloed hebben wij steeds ernaar gestreefd overal de menselijke vrijheid te bevorderen door tussenkomst van onze missionarissen, geneeskundigen, opvoedkundigen en handelslieden heeft het Amerikaanse volk zijn ideeën en idealen op anderen overgebracht. Zij hebben geen gelegenheid onbenut gelaten om hun geloof in vrijheid — hun grote nieuws — overal in de wereld te verspreiden".<sup>5)</sup>

Geloof in „Amerika"!

Mr Foster Dulles sprak ook over de weg naar dit geloof.

„De weg naar het geloof is zich vrij uit te spreken tegenover het geloof van anderen. Niet slechts ziekten zijn ansteekelijk, doch dit geldt in niet mindere mate voor geloof. Een krachtig geloof dat geworteld is in feitelijkheid en rede vindt onvermijdelijk weerklank indien de nodige contacten kunnen worden gelegd. Derhalve indien we geestelijke kracht van node hebben, moeten wij voeling blijven houden met de gelovigen om ons heen en die uit de geschiedenis. De Bijbel is ons meest verheven boek, zoals Paulus reeds aan de Hebreërs heeft verkondigd, het boek waarin het geloof belichaamd is... Bovenal is het (bedoeld de Bijbel) de geschiedenis van mannen, die volgens hun geloof geleefd hebben, en die dit geloof aan hun opvolgers hebben nagelaten, die hieraan een nog fijnere, waarachtige en waardiger vorm hebben gegeven".<sup>5)</sup>

U ziet wat het „geloof" is waarover Mr Dulles sprak. Het is geworteld „in feitelijkheid en rede". Dit is het geloof van de 18e eeuw, van de eeuw der Verlichting, van de eeuw der Rede. U hoort hier de gedachten meeklinken van John Locke, de angelsaksische filosoof van die eeuw. Dit „geloof" is niet het geloof dat de Heilige Geest werkt door de verkondiging van het evangelie. Het is geworteld in de mens. Het is een humanistisch geloof omtrent het „kunnen" van de mens. „Onvermijdelijk" vindt het weerklank! Het geloof in het evangelie vindt geen weerklank in de mens. Het is de natuurlijke mens dwaasheid. Het is van God. En God, niet de „God" van Foster Dulles, maar de levende God, heeft het behaagd om door de dwaasheid van de prediking van het kruis van Christus, te behouden, hen die geloven, niet in de mens, maar in Jezus Christus.

De Bijbel is het boek volgens Mr Dulles, dat de geschiedenis bevat van mannen die volgens hun geloof geleefd hebben. Volgens de Bijbel zelf is de Bijbel het boek van het „verbond", waarin ons de HEERE wordt beschreven zoals Hij op aarde heeft gewerkt tot onze verlossing.

Dit „geloof" van Foster Dulles, is niet een geloof dat andere geloven uitsluit. Ieder kan in zijn geloof zalig worden. Dat is het humanisme van de 18e eeuw. Natuurlijk is het Amerikaanse geloof wel het beste. Maar dan gradueel het beste. Niet het enige dat waar is. Neen, het is één der vele geloven. Onder die vele het beste.

Mr Foster Dulles heeft de droom van Amerika, van de Amerikaanse religieusiteit tot uitdrukking gebracht. Deze droom is voelbaar achter de Amerikaanse activiteiten voor de wereldeenheden der kerken. Deze Amerikaanse geestelijken geloven à la Foster Dulles, dat zij de wereld tot een zegen zullen zijn. Niet door de prediking van het evangelie. Maar door de verbreiding van de Amerikaanse idealen en ideeën. Door de verbreiding van het Amerikaanse „geloof".

We willen deze artikelen niet beëindigen zonder er de aandacht op te vestigen dat, Gode zij dank, in Amerika ook kerken en christenen zijn, die deze Amerikaanse ideologie, een verlate erfenis uit de achttiende eeuw, onderkennen en daar niets van moeten hebben. Dat zijn die kerken, die dikwijls vrijgemaakt van grotere kerkverbanden, waarin modernisme als van Dulles zegevierde, trouw begeren te blijven bij de reformatorische confessies.

De droom van Amerika is een droom die in de laatste jaren schipbreuk blijkt te lijden op de klip van de werkelijkheid van de wereld van de twintigste eeuw. Maar dit is een onderwerp op zichzelf, waaraan wij onze krachten niet wagen in deze artikelen. J. Meester.

1) Dr H. von Borch, Amerika. Wereldvenster, Baarn, 1961.

2) Uit: Thomas More, Utopia, vertaald en ingeleid door dr A. H. Kan, Rotterdam, 1956, blz. 7 en 8.

3) Aangehaald uit bovenstaand werk, bl. 8.

4) De geschiedenisduidingen vanuit het boek de „Openbaring" zijn altijd geliefd geweest. Soms nemen ze extreme vormen aan. Nu nog. Soms in eigen kring. Zo lasen we in ons Calv.J.B.I. in het vorig najaar, een verslag van een rede, gehouden op een dankdag, „meeting" (waarom dat amerikaans-Engelse woord?) over Openb. 17. Volgens het verslag zei de spreker dat vlak voor de val van het grote Babel („het verenigd west-Europa met een parlement dat beheerst wordt door de paus") er nog „verschillende partijen over zijn" o.a. het „rijk van de kooplieden", de zeekoningen. Dit rijk zou waarschijnlijk het „Amerika met Kennedy zijn", het „rijk van de lieden die geld het voornaamste vinden". Ik neem aan dat de spreker het wel niet zo gezegd zal hebben als het verslag vermeldt. Anders zou men geneigd zijn te vragen: Wat weet u dat goed dat men speciaal in Amerika het geld het voornaamste vindt? Hoe is het met velen in ons land in dit opzicht gesteld? Met velen in Groningen? En in Frankrijk en in China? In India en Pakistan? De Here Jezus heeft bepaaldelijk niet één soort lieden alleen voor de mammon gewaarschuwd maar ons allen. Als straks verhoudingsgewijs in ons land net zoveel auto's, t.v.'s en moderne huishoudapparaten zijn, is „ons volk" dan het volk dat geld het voornaamste vindt? Of West-Duitsland? Bij dit soort „duidingen" is voorzichtigheid zeer geboden. „Babylon" is in de Openbaring geen geografisch begrip noch de „kooplieden".

5) Citaat uit: P. Jongeling, „Christus en de volken", Uitg. Stichting Geref. Gezinsblad, Groningen, 1959, blz. 17—18. Ik geef het citaat in de vertaling die de heer Jongeling geeft, zonder controle mijnerzijds.

## BOEKBESPREKING

Ds C. Vonk, **De Voorzeide Leer.** Deel Ia De Heilige Schrift. Aflevering 3 en 4. Drukkerij „Barendrecht", Barendrecht.

Na wat bij de bespreking van de eerste twee afleveringen is gezegd, behoeft geen brede aandacht meer besteed te worden aan opzet en doel van dit werk van Ds Vonk, welks verschijning we met dankbaarheid en respect blijven begroeten.

In aflevering 3 gaan we eerst van de zondvloed naar Abraham, waarbij Ds Vonk op kostelijke wijze de volkerentafel behandelt. Ds Vonk schrijft hier ook op zeer belangwekkende wijze over Deut. 32 : 8, waar wellicht „zonen Gods" in plaats van „zonen Israëls" gelezen moet worden: Toen de Allerhoogste aan de volken hun erfenis toedeelde, toen Hij de kinderen van Adam deed uiteengaan, stelde Hij de grenzen der volken naar het getal der zonen van God. Evenwel bleef Zijn volk het deel van Jahweh zelf, Jacob een bezitting, die Hij voor zichzelf behield. De paragrafen 9 en 10 handelen over Gods wereldomvattende belofte aan Abraham en over Gods verbond met Abraham. Terecht m.i. vertaalt Ds Vonk in Gen. 17 : 2: en Ik zal het verbond tussen u en Mij nakomen. Statenvertaling en nieuwe vertaling spreken van een **stellen** van het verbond, alsof het er voordien nog niet was. Ook op andere plaatsen moet in deze geest vertaald worden. Mooier dan „nakomen" vind ik nog „gestand doen", zoals de nieuwe vertaling in Gen. 26 : 3 heeft. De volgende paragraaf spreekt van het leven der aartsvaders. En dan begint het boek Exodus, waarin de „wet" zulk een belangrijke plaats inneemt. Over het karakter van de wet zegt Ds Vonk schone dingen. Vervolgens handelt hij van de plaats van het boek Exodus in de Schrift en in de Pentateuch (de vijf boeken van Mozes). En dan komt „De verlossing uit Egypte". Hier treffen we nu aan een brede bespreking van de naam Jahwe, waarmee de Heere zich aan Mozes en in hem aan het volk Israël bekend maakte.

In zijn inleiding had Ds Vonk al gezegd, dat hij ietwat anders over die naam was gaan denken dan hij voorheen deed, vooral ook op grond van een door prof. Holwerda over die naam gegeven dictaat. Hier wordt daarvan breder rekenschap gegeven. Het desbetreffende dictaat van prof. Holwerda is inmiddels in druk verschenen, zodat we ook dat erbij ter hand kunnen nemen.

Vrij algemeen, althans in Gereformeerde kring, was de gedachte dat de naam Jahwe, door den Heere zelf nader verklaard als: Ik zal zijn die Ik zijn zal, uitdrukking gaf aan de trouw des Heeren in Zijn verbond. Hij is die Hij is, Hij is en blijft Dezelfde, Hij is de Getrouwe. En zo werd dan gezegd dat Jahwe speciaal den Heere noemt als de God des verbonds. Prof. Holwerda en Ds Vonk komen hiertegen op. Vonk wekte aanvankelijk bij mij de indruk, dat hij de naam Jahwe, die eigenlijk een werkwoordsvorm is met de betekenis: Hij is, opvatte als een causatieve vorm: Hij doet zijn. Vonk verwijst nl. naar Albright, die deze opinie huldigt. Holwerda betoogt, vooral met beroep op de nadere verklaring: Ik ben die Ik ben, waar we zeker niet aan causatieve vormen hebben te denken, dat Jahwe betekent: Hij is. Maar hij betoogt dan voorts, dat in dit „Hij is" vanzelf al een causatieve nuance zit opgesloten: Hij is actief, werkzaam. Dit blijkt ook uit de vraag die Mozes van de Israëlieten verwacht: Wat is Zijn naam? Die vraag betekent niet: Hoe heet Hij? maar: wat doet Hij? waar blijft Hij met Zijn daden? De belofte kennen we, maar we zien niets gebeuren! Dáárop komt dan het antwoord: Ik ben die Ik ben, of: Ik zal zijn die Ik zijn zal. Dit is een eigenaardige zin, maar we ontmoeten een dergelijke uitdrukkingwijze vaker in de Hebreeuwse taal: Ik zal mij ontfermen over wie Ik mij ontferm, er vlood onder hen wie vlood; wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven.

Prof. Vriezen, ook aangehaald door Holwerda, heeft een uitvoerige studie aan deze zinsconstructie gewijd. Hij is van oordeel, dat in zulk een zin iets onbepaalds zit. Er vlood onder hen wie vlood, betekent: er vlood onder hen een niet nader te noemen aantal.

Holwerda is het hier wel mee eens, maar hij accentueert dat door het onbepaald blijven van allerlei factoren, de nadruk juist valt op wat wél uitgedrukt is. Vriezen, het door hem betoogde uitwerkend voor de naam Jahwe (Ik zal zijn die Ik zijn zal), zegt dat de Heere Mozes op z'n vraag antwoordt: Ik ben er zelf, hoe dan ook! De naam geeft geen wezenskwalificatie, spreekt van Gods actuele tegenwoordigheid. Holwerda is van oordeel dat de verklaring van de naam betekent: Ik zal zéker actief zijn! Met andere woorden: Het komt nu van woorden tot daden, van de belofte tot haar vervulling. Wat de Heere aan Abraham en z'n zaad heeft toegezegd omtrent de beërving van Kanaän gaat nu werkelijkheid worden. En wanneer dit eenmaal gezegd is: Ik zal zijn die Ik zijn zal, dat is: Ik zal zéker actief zijn, dan kan verder volstaan worden met een enkel: Ik zal zijn (Ik zal zijn heeft mij tot u gezonden). En waar de Heere Zichzélf noemt: **Ik** zal zijn, daar wordt dit in de mond van wie óver Hem spreekt: **Hij** zal zijn, Jahwe.

Ds Vonk sluit zich bij Holwerda aan, en inderdaad is Holwerda's betoog sterk. Alleen maar, is hiermede nu verwerpelijk om te zeggen dat we in Jahwe te doen hebben met de verbondsnaam? Holwerda zegt, dat de naam iets nieuws is, dat binnen een reeds bestaand verbond wordt geopenbaard. En dat, zo zegt hij, maakt het onmogelijk in Jahwe de verbondsrelatie uitgedrukt te zien. Verderop: Het is veel te weinig gezegd, wanneer men Jahwe zonder meer aandient als „verbondsnaam”. Dit kan ik nu niet inzien. Ongetwijfeld, het verbond was er reeds. Maar, in de eerste plaats: het verbond is méér dan een relatie; ook de activiteiten, die de verbondspartijen tegenover elkaar betonen, horen er wezenlijk bij. En dan gaat dat verbond voort van belofte naar vervulling: de belofte omtrent Abrahams zaad wordt aanvankelijk vervuld in de geboorte van Izak. De tweede belofte, die omtrent de beërving van Kanaän, wordt voorshands nog niet tot werkelijkheid. Dat komt straks, wanneer Abrahams zaad uitgegroeid is tot een volk. Dat is dan het tweede, wat we wilden zeggen: Er is nu een volk; en nu komt het verbond in een geheel nieuwe fase, die begint met de uittocht uit Egypte. Die uittocht blijft verder steeds van funderende betekenis. Met Israël als **volk** wordt dan het verbond her-opgericht, bij de Sinaï. Dáár **wordt** de Heere Israëls Koning (Deut. 33 : 5), en daar kondigt de Koning Zijn wetten af. Dat is allemaal iets nieuws in het verbond. En bij dat nieuwe wordt nu de naam Jahwe bekend gemaakt, die spreekt van de uitvoering van Gods verbondsbeloften, van dié beloften die funderend zijn voor Israël als volk Gods in de wereld. Ik geloof daarom dat we bij de naam Jahwe wel in het bijzonder aan het verbond mogen blijven denken. Als we dan het verbond maar vatten in z'n volle werkelijkheid.

Ds Vonk wijdt ook een stukje aan de weergave van Jahwe in het Nederlands: de HEERE. Hiertegen zijn inderdaad wel bezwaren: HEERE is géén vertaling van Jahwe. Het is de weergave die in de oude Griekse vertaling gebruikelijk is en die zo ook terecht komt in het Griekse Nieuwe Testament. Ter onderscheiding van „Heere” (met één hoofdletter), de naam die inderdaad Heer, Meester betekent, hebben destijds de vertalers de naam Jahwe weergegeven met enkel hoofdletters. Toch is er voor deze weergave ook wel iets ter verdediging te zeggen. De God des verbonds, Die Zijn volk verlost uit Egypte, is in het Nieuwe Testament God geopenbaard in het vlees, onze **Heere** Jezus Christus. En **die** naam Heere spreekt ook van verlossing. Waarom noemt gij Hem onzen Heere? Omdat Hij ons... met Zijn dierbaar bloed gekocht... heeft. Spreekt de naam Heere (met één hoofdletter) in het Oude Testament van heerschappij, Heere in het Nieuwe Testament (Heere Jezus) spreekt in de eerste plaats van verlossing. En dát doet ook de naam Jahwe: verlossing uit Egypte.

Genoeg hierover. Ds Vonk vervolgt met een paragraaf over de tocht naar Horeb, en dan met een over de oprichting van het verbond van Horeb. Bij dit laatste wijst hij er nadrukkelijk op dat Gods verbond met Abraham en het Sinaïetisch verbond wel onderscheiden moeten worden. Het verbond van de Sinaï heeft een einde genomen, het verbond met Abraham bestaat nog. Terecht wijst Ds Vonk hierop. Er wordt wel eens vergeten

dat de Sinaïetische bedeling een tijdelijke was, dat er een andere periode aan voorafgegaan is en dat er een andere op gevolgd is. De Sinaïetische bedeling is een tussengeschoevene.

Over hetgeen bij Horeb geschied is schrijft Ds Vonk weer zeer boeiend en leerzaam.

We zien met hartelijke belangstelling uit naar het vervolg. Moge dit boek door velen gelezen worden tot beter verstaan van de Schriften.

A.

B. J.

**Peter Howard. Frank Buchmans Geheim.**  
A. W. Sijthoff, Leiden 1962.

Het vorig jaar overleed dr Frank Buchman, de geestelijke vader en leider van de M.R.A., de Moral Re-Armement. Over zijn werk in deze morele her-bewapening schrijft Peter Howard met de genegenheid van een geestelijke zoon. De „leiding” waarnaar Buchman werkte is niet die van de Heilige Geest, die immers altijd te herkennen is aan de wijsheid, die de Geest voor ons doet opgaan uit de Schriften: hier is niet een uit de Schrift wijs geworden man, die met die wijsheid-der-Schrift de situaties onderkent en dan ook naar de Schrift weet wat hij doen moet. De „leiding” is anders niet dan het subjectivistisch „inwendig licht”, dat bovendien — anders dan bij de oudere dopersen — zo goed als geheel van de lichtbron, Gods Woord, is afgetrokken. De „wet” van de M.R.A. is anders niet dan de tweede tafel van de wet Gods, afgetrokken van de geboden van de eerste tafel en dus, wijl losgemaakt van de ware religie van Gods verbond, ook gesaeculariseerd. En dezelfde verwereldlijking treft ook in de toekomstverwachting: deze is niet gericht op het Rijk Gods, waarvan de Bijbel spreekt, maar ze is volkomen aards, nader amerikaans, dus anti-communistisch. Dat communisme fungeert in het systeem als het rijk des Bozen, al blijkt van een bijbels geloof aan deze Boze niets. En „Christus” is in deze M.R.A. ook niet de Christus der Schriften, Jezus, gestorven vanwege onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking, maar een voorloper van Frank Buchman, een humanistische prediker van een 'ideologie' van typisch Amerikaanse, dus pragmatistische allure. Vandaar ook dat deze M.R.A. ook in niet-christelijke landen opereert. Het gaat immers om de moraal? Welnu, die is onafhankelijk van de religie en kan dus mensen verbinden, die de religie scheidt. Dat is de zoveelste trek in het beeld: die van een universalistisch humanistisch pragmatisch moralisme.

In dit boekje over Buchman vindt men al de trekken van de morele herbewapening terug.

Eén ding boeit hier: Deze man ontzag zijn mensen niet. Hij draaide niet om hun zonden — voorzover hij ze zag en zoals hij ze zag — heen, maar noemde ze bij de naam.

Tegen een bekend zangeres, die de aandacht van de mannen trok, zei hij eens: „Muriel, pas op die ogen”. Van een actrice lezen we: „Toen zij aan kwam, was zij zó opgemaakt, dat volgens haar eigen zeggen hele stukken van haar gezicht en kapsel af zouden vliegen als het hard woei. Hier vertelt zij in haar eigen woorden, hoe Buchman haar hielp anders te worden: „Ik stond op het punt van mijn man te scheiden. Toen ik Frank Buchman ontmoette, keek hij mij lang en rustig aan, en zei toen: 'Echtscheiding is ouderwets'. Dit gaf mij een schok. Het was de sleutel tot mijn hele leven...”. „Ik probeerde hem om mijn vinger te winden, zoals ik dat met iedereen deed. Na 45 minuten armzalig komediespel van mij zei Frank: 'Als ik leiding voor u krijg, zal ik het u laten weten. Als ik niets krijg, zal ik er mij geen zorgen over maken’.

Hier wordt niet geëvangeliiseerd.

Leg daar eens naast het gesprek van de Here Jezus met de samaritaanse bij de bron: „Roep uw man”. Of zijn woord tot die op heterdaad betrapte vrouw in Jeruzalem: „Ga heen en zondig niet weer”. Daar was zonde en genade. De Here Jezus zei niet: „Dat is ouderwets”.

Het boekje (f 5.40) is keurig en in uitstekend nederlands uitgegeven. Daarvoor alle lof!

G. Visee.

## Rondblik

Terwijl de opstandige bewegingen in Argentinië en Ecuador nog eens duidelijk laten zien, hoe actueel de Zuid-Amerikaanse problemen wel zijn, laten wij, nu we er toch in de buurt zijn een ogenblik de aandacht vallen op de Verenigde Staten. Dat is maar niet een willekeurige keus — het heeft wel degelijk iets te maken met de vorige artikelen. Daar kwamen we immers verschillende malen vrij ingrijpende fouten en vergissingen van de Amerikaanse buitenlandse politiek tegen en de vraag rijst als vanzelf: is er voor die fouten een redelijke verklaring te vinden. Dit wordt nog belangrijker, als we bedenken, dat de Amerikanen in Azië vaak voor soortgelijke problemen staan, als in Zuid-Amerika. Ook daar — ik denk aan Laos en Vietnam — steunt Amerika, tegen beter weten, in een door en door corrupt bewind. Ook daar beseften velen, dat ze met een gordiaanse knoop te maken hebben. Het corrupte bewind blijven steunen betekent vrijwel zeker de communisten de wind in de zeilen blazen. Maar zo'n bewind in de steek laten betekent bijna even zeker verlies van de Amerikaanse invloed, waarvan uiteraard alleen de communisten zullen profiteren. Men moet maar eens opletten in welke bochten de Amerikanen zich wringen om in Laos de pro-Amerikaanse regering van Boen Oem tot concessies aan de andere, minder corrupte partijen te bewegen, alles in de hoop, dat op die manier de communisten buiten de deur gehouden kunnen worden.

Genoeg om duidelijk te maken, dat er reden is om te vragen naar een verklaring voor die onzekere buitenlandse politiek, die ons in sommige gevallen zelfs voorkomt als een aaneenschakeling van blunders. Het behoeft geen betoog, dat de Amerikanen zelf ook vaak om zo'n verklaring zitten te springen, vooral, wanneer er iets volkomen mis gegaan is. Dat was bij de mislukte invasie op Cuba het geval en de regering heeft er niet onderuit gekund — de oorzaak moest worden aangewezen. Het pleit enerzijds voor de regering-Kennedy, dat ze alle verantwoordelijkheid zelf aanvaard heeft, maar het pleit beslist niet voor de regering, dat ze daarna het hoofd van de inlichtingendienst de schuld gaf en ontsloeg. Want het werd een publiek geheim, dat in de regering vrij veel verzet tegen de onderneming had bestaan, ondanks de optimistische berichten van de inlichtingendienst. Blijkbaar hadden die niet zozeer de schuld als wel het doordrijven van enkele ministers en in laatste instantie natuurlijk de president zelf. En daarmee was iedereen weer even wijs. Wat is de verklaring voor zulke opzienbarende fouten als deze van Kennedy, of vroeger van Eisenhower? Want ook over de laatste wordt momenteel een boekje opengedaan. We wisten al langer, dat hij als president bepaald geen schitterend figuur geslagen had — men denke aan de ongelukkige „behandeling” van het spionagegeval-Powers, maar wat we nu horen is veel erger. Meerdere malen blijkt de president eenvoudig geen zin gehad te hebben in het afhandelen van staatszaken. Het golfspel ging op vrije dagen voor en de president ging zover, dat hij voor de Amerikaanse televisie zijn hartaanval weet aan ergernis over allerlei telefoontjes met dringende staatszaken, die hem steeds maar weer van het golfspel wegriepen. Geen verheffende uitspraak van een oud-president, eerder verbluffend openhartig. We zouden de rij presidenten nog verder langs kunnen gaan — over Roosevelt valt tegenwoordig ook menig kwaad woord — maar we hebben nu wel genoeg gehoord, om nieuwsgierig te zijn naar een verklaring.

Het is natuurlijk niet juist, om zonder meer de schuld te geven aan de Amerikaanse democratie. Het is juist om te spreken van de langzame ontarding van het Amerikaanse partijstelsel, dat geen wezenlijke diensten meer bewijst aan de staat, maar een doel in zich zelf is geworden. Vroeger, toen Republikeinse en Democratische partij nog een verschillende politiek voorstonden en men van de Republikeinen nog kon zeggen, waarom die een aparte partij hadden gesticht, stonden ook de verkiezingen in het teken van verschillende partijprogramma's, waartussen men met overtuiging kiezen kon. Het blijft een open vraag, wanneer dit alles is veranderd

-- het zal wel een langzaam proces geweest zijn, dat tenslotte uitliep op de huidige situatie, waarin geen enkele partijman meer kan uitleggen, wat nu het karakteristieke van zijn partij en zijn kandidaat is, in onderscheiding van de andere.

De partijen werden goedlopende machines ter voorbereiding van de presidentsverkiezing. Niet de beste president — dat was van later zorg, maar een kandidaat, die de meeste stemmen zou krijgen, dát werd gaandeweg de voornaamste zorg van de partijbureaux. Dat de populaire generaal Eisenhower door beide partijen werd aangezocht om kandidaat te worden is bekend genoeg en het demonstreert, hoe weinig verschil er tussen Democraten en Republikeinen is. Maar dat geen van beide partijen er behoefte aan voelde, zich eens af te vragen, of een generaal ook een goed politicus zou zijn — dáárop mag ook wel eens de aandacht worden gevestigd. Van elke presidentiële mislukking draagt uiteindelijk de partij de schuld, die de man uitzocht, omdat hij vanwege zijn populariteit als generaal zou winnen (Eisenhower); of, omdat hij vanwege zijn jeugdige élan het beter zou doen dan de ervaren Stevenson (Kennedy); of, omdat hij, daar niemand hem kende, kon worden opgeblazen tot de meest geschikte Amerikaan (Harding). En ga zo maar door.

De man, die om zijn aardige voorkomen en innemende optreden voor de televisie de meeste kans heeft om te winnen, is ongelukkig, als hij inderdaad wint. Vaak zonder enige scholing, staat hij vanaf de eerste dag voor de gewichtigste vraagstukken, die een Engels diplomaat met meer dan twintig jaar scholing nog met de grootste aarzeling aanpakt. Natuurlijk krijgt de Amerikaanse president assistentie, maar heel vaak van even onervaren lieden als hijzelf, want de hoogste posten moeten nu eenmaal gaan naar die mannen, die de partij naar de overwinning hebben gevoerd. Gelukkig is dit laatste nu wel enigszins uit de mode, maar toch zou het ministerschap van Robert Kennedy ondenkbaar zijn, als hij niet zo'n geslaagde campagne voor zijn broer had georganiseerd. Kennedy heeft dit alles vanzelfsprekend even goed beseft als zijn voorgangers, die na een gewonnen verkiezing met het presidentschap in de maag kwamen te zitten. En hij heeft vooral voor buitenlandse zaken een staf van geschoolde adviseurs willen aantrekken, waarbij hij een grote voorkeur aan de dag legde voor historici en andere wetenschappelijk gevormde mensen. Kennelijk om te voorkomen, dat over allerlei ingewikkelde problemen louter zakelijk, met voorbijgaan van historisch geworden toestanden, een oppervlakkig, „typisch Amerikaans” oordeel zou worden geveld. Een voortreffelijk idee op het eerste gezicht.

Maar het kan natuurlijk gebeuren, dat deze adviseurs in bepaalde schema's denken, die wetenschappelijk misschien uitstekend te verdedigen zijn, maar op de feitelijke situatie niet meer kloppen. Zo kan men over communisme zulke uitgesproken denkbeelden hebben, dat men iedere sociale vernieuwing automatisch voor communisme aanziet en het is niet onwaarschijnlijk, dat dit in Kennedy's team wel voorgekomen is. Al met al blijft het een ongelukkige omstandigheid, dat een van de belangrijkste posten in de wereld verslingerd kan worden aan iemand, die er wel in de laatste plaats geschikt voor is. Zo erg lijkt het met Kennedy niet te zijn, maar het is natuurlijk wel de vraag, of hij in de eerste plaats geschikt was.

2 april

H. Smit.

## PERSSCHOUW

Een goed woord uit Eindhoven

In het kerkblad van de Geref. Kerk van Eindhoven vonden we het volgende artikel van Ds Van den Brink. Het had tot opschrift „Onze verhouding tot de Chr. Geref. Kerk”.

Het zal misschien al tot sommigen doorgedrongen zijn, dat onze gesprekken met de Chr. Gereformeerde broeders onlangs in een nieuw, als we ons niet vergissen beslissend stadium gekomen zijn. Er was een verheugend initiatief van de Chr. Geref. en onze Mannenverenigingen, waarin bij beide kerkeraden aangedrongen werd op nadere effectuering van de erkenning van elkaars plaatselijke kerken als wettige kerken van Christus. Daarop volgde een evenzeer verheugende

stap van de Chr. Geref. kerkeraad. Daar onze Kerkeraad zich eerst op 6 febr. over de zaak kan beraden, is het nog niet mogelijk in dit nummer van het Kontaktblad, nadere mededelingen te doen. Die zullen echter wel spoedig volgen, bij leven en welzijn. Het is wel zeker, dat deze zeer belangrijke zaak ook volledig doorgesproken zal worden op een spoedig te houden gemeentevergadering. Dat nog geen concreet nieuws gegeven kan worden, heeft het grote voordeel, dat nu alle aandacht gevraagd kan worden voor de rechte gesteldheid des harten, waarin wij de eenheid moeten zoeken. De allereerste vraag is immers niet: wat gebeurt er?, maar: staan wij in onze pogingen om dichter tot elkaar te komen recht voor de HERE? Die vraag is beslist primair. VOOR WE IETS BEGINNEN, VOOR WE OOK MAAR IETS DOEN, zullen we onszelf nauw hebben te onderzoeken of bij ons ook een schadelijke weg is, of we de HERE werkelijk aangenaam kunnen zijn. We zullen moeten vaststellen welke nu precies en ten diepste onze motieven zijn, om tot eenheid te komen en dan zullen we moeten vragen of deze motieven zuiver en schriftuurlijk zijn. We zullen ons moeten afvragen, of het ons in deze dingen werkelijk te doen is om de eer van Jezus Christus? Zoeken wij ZIJN glorie in deze dingen met heel ons hart? Gaat het ons daarom ALLEEN? Zien we met open oog, hoezeer Zijn Naam gelasterd wordt door de gescheidenheid van hen, die bij elkaar horen? Vrezen we werkelijk Zijn toorn, als wij niet alles doen, om deze smaad weg te nemen?

In het bijzonder mogen we ons wel afvragen, of bij ons geen vleselijke motieven in het spel zijn. Het zou zo verklaarbaar zijn, als wij met gretigheid de eerste de beste kans aangrepen om ook een beetje oecumenisch te gaan doen, in de verkeerde zin van het woord. We zouden zo heel makkelijk gegrepen kunnen worden door de dwaze eenheidsrage van deze tijd, die werkelijk ontstellende vormen aannemen gaat. We zouden ons kunnen laten lokken door de verleidelijke gedachte, dat we, bij een eventuele hereniging ineens tweemaal zo groot zouden zijn; twee domine's zouden hebben en twee kerkgebouwen. We zouden gevaar kunnen lopen ons superieur te gaan voelen t.a.v. de rest van het land. Zo in de geest van: „Wij zijn toch maar lekker het verst. Wij fixen het hier toch maar in Eindhoven”. Als we in deze of dergelijke houding elkander zouden gaan zoeken, dan was elke poging bij voorbaat vervloekt. Dan was ons eenheidsstreven een mensenzaakje geworden.

Deze dagen kreeg ik een stuk onder ogen waarin de bekende voortrekkers uit de tijd van de Doleantie, Dr W. v. d. Bergh, op een werkelijk christelijke wijze uiteenzet in welke houding wij de eenheid moeten zoeken. Ik laat het hier volgen.

**De stemming des gemoeds, waarin naar Gods Woord elke poging tot hereniging op kerkelijk terrein behoort te worden aangevangen.**

Deze is aangewezen in:

- Jeremia 3 : 25a; alwaar de hereniging van Juda en Israël (vers 18) wordt beloofd, in verband met de schuldbelijdenis:** „Wij liggen in onze schaamte, en onze schande overdekt ons, want wij hebben tegen den Heere onzen God gezondigd, wij en onze vaders, van onze jeugd aan tot op dezen dag”.
- Zach. 4 : 6b, 7: alwaar de Heilige Geest als de Werkmeester, Christus als het onderpand genoemd wordt:** „Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden, zegt de Heere der Heerscharen. Wie zijt gij, o groote Berg? Voor het aangezicht van Zerubbabel zult gij worden tot een vlak veld; want hij zal den hoofdsteen voortbrengen, met toeroepingen: genade. genade zij denzelven”.
- Jes. 66 : 2b, in afhankelijkheid van den Heere en overeenkomstig Zijn Woord:** „Op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest en die voor mijn Woord heeft”.
- Joh. 15 : 5c: in Christus', gemeenschap:** „Zonder Mij kunt gij niets doen”.
- Fil. 2 : 2, 3, 4: in ootmoedigheid en liefde:** „Zoo vervult mijne blijdschap, dat gij moogt eensgezind zijn; dezelfde liefde hebbende, van één gemoed en van één gevoelen zijnde. Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar in ootmoedigheid acht de één den ander uitnemender dan zichzelf; een iegelijk zie niet op het zijne, maar een iegelijk zie ook op hetgeen der anderen is”.
- Ps. 141 : 5a; in bereidwilligheid, op eigen gebreken te worden gewezen:** „De rechtvaardige sla mij, het zal weldadigheid zijn, en hij bestraffe mij, het zal olie des hoofds zijn”.
- Jer. 3 : 23: niet steunende op elkander of ten einde in de vereeniging een grond van behoud te zoeken:** „Waarlijk, tevergeefs verwacht men het van de heuvelen en de menigte der bergen; waarlijk, in den Heere, onzen God, is Israëls heil”.
- Joh. 17 : 11b, 17a: met de begeerte, moet aan de vereeniging gepaard gaan heiliging en bewaring:** „Heilige Vader, bewaar ze in uw naam, die

Gij mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, gelijk als wij. Heilig ze in uwe waarheid”.

Tot zover Van den Bergh.

We zullen elk van deze acht punten biddend en ernstig moeten overwegen. Het is zo volstrekt nodig, dat de Chr. Geref. broeders en wij, nooit tegenover elkander gaan zitten in één of andere glorie- en victoriestemming, omdat wij al zo ver gekomen zijn, dat we elkaar als kerk van Christus erkend hebben. Alsof dat geen genadegift zou zijn! Alsof we dat niet verbeurd hadden! Elke vorm van oppervlakkige vrolijkheid moet volstrekt worden veroordeeld. Wij zullen over en weer (en nu denk ik aan het eerste punt van Van den Bergh) neer moeten zitten in diepe schaamte voor de HERE, en in gebrokenheid van hart en in diepe smart om onze schuld, waardoor de ongelovigen zoveel kans van smalen hebben gekregen. We hadden al veel, veel eerder zover moeten zijn! We hadden de glorie van Christus met veel meer ijver moeten zoeken! We zullen moeten zeggen: God, wat hebben we gedaan? We zullen moeten smeken om vergeving. Als DAT onze houding niet is, dan wordt een eventueel nader contact en naar we hopen een eventuele hereniging een mensenzaakje. En geen verlossing van God. Een brok zelfhandhaving. Geen onverdiende genade. Geve de HERE veel gebed in de gemeenten, allereerst om een rechte gestalte tegenover Hem. Opdat ons offer Hem welbehaaglijk zij.

Met grote dankbaarheid nemen we dit stuk over.

Hierin worden de dingen gezegd die ons vóór alles beheersen moeten als het gaat om de hereniging van Christus' kerk.

Als we in het zoeken van de eenheid van de kerk niet werkelijk de gestalte van Christus vertonen is alles wat we doen van te voren tot onvruchtbaarheid gedoemd.

Maar als we daarbij wel zijn gestalte vertonen zullen we zijn zegen ontvangen ook al gebeurt er niets dat door de mensen gezien wordt.

Ik hoop dat de lezers van Opbouw dit stuk zullen lezen en herlezen en laten lezen en dat het hen er toe zal dringen de eenheid van Christus' kerk tot een zaak van voortdurend gebed te maken.

Daarin vooral zal uitkomen of wij de Here Christus begeren te volgen, zijn medearbeiders willen zijn, in zijn worstelen om allen die Hem in waarheid lief hebben te maken tot één kudde onder één Herder.

### De waarheid over de moderne Zending

In het „Gereformeerd Weekblad” lezen wij onder bovenstaande opschrift het volgende artikel van Ds Schaaf die in Yaound'e in Cameroun werkt. Onder het opschrift stond: „Enige reflecties over in de praktijk van Cameroun opgedane ervaringen; zonder presentie van volledigheid; zo hier en daar generaliserend; bedoelt als kleine stimulans tot nadenken over de zending van vandaag”. Het artikel sluit goed aan bij wat we voor een paar weken van Ds Vonkeman overnamen.

Dominee Jean Leduc zou met verlof. Hij had drie jaar hard gewerkt op zijn zendingsstation in Cameroun en ging nu genieten van een welverdiende „rust” in Frankrijk. Hij voelde zich echter niet rustig onder „rust”. Want die „rust” betekent ook: spreken in gemeenten, vertellen over het werk hier (lieft met dia's!)

En wat zou hij vertellen? De waarheid? Of het bekende verhaal wat de mensen zo graag horen, maar wat niet waar is!

U begrijpt Jean Leducs probleem nog niet?

De zendings- en missiescholen hebben mensen opgeleverd als Tsjombe, Abbé Youlon, als Gizenga en dr Banda....

Het naar een cent dankbaar knikkende negertje van de zondagsschool is lid geworden van een vakbond....

In het in navolging van Christus' genezingsopdracht gebouwde zendingshospitaal dreigt een staking wegens loonconflicten....

Uit de kas van Gods gemeenschap der heiligen in Cameroun miste men in één classis f 8000,— voor het jaar 1961. Zomaar....

In diezelfde classis is een dominee afgezet omdat hij de monogamie niet aankon....

Net als 30% van zijn gelovigen, die om dezelfde reden uitgesloten zijn van het avondmaal....

Neen, de arme, eenvoudige, onder duizend angsten levende heiden, die zo dankbaar Christus, de Heiland, ontmoet en liefheeft, bestaat nauwelijks.

M.a.w. een groot deel van de verhaaltjes uit de zendingsblaadjes van vroeger (en soms nog van vandaag) is niet meer waar.

Dominee Leduc weet niet bij welke voorstellingswereld hij straks thuis moet aanknopen. Bij de onwaarschijnlijk geworden van vroeger? Of bij de nuchtere van vandaag?

Voor de Afrikaan in Cameroun is Christus de verlossende zekerheid van de hemel hierna.... zijn aardse bestaan met alle Afrikaanse zeden, met alle bijgeloof is echter **nog** niet aan de her-

**MEDEDELING VAN HET BESTUUR VAN DE Geref. PERSVERENIGING OPBOUW**

Op de ledenvergadering, te houden **zaterdag 14 april a.s., aanvang 2.15 uur**, in een zaaltje van de Jaarbeurs, Utrecht, hoopt Dr J. Bosch van Kampen een causerie te houden over het onderwerp:

„BLAD EN JEUGD”.

Reserveert U deze datum?

Deze vergadering is uitsluitend toegankelijk voor leden.

Nieuwe leden kunnen zich opgeven bij de secretaris:

H. Albracht, Prof. Wentlaan 50, Utrecht.

vormde kritiek van het Evangelie onderworpen geweest. De Afrikaan heeft veeleer Christus' eisen hier en nu een beetje glad geschaafd om zijn Afrikaanse „coutumes” te kunnen handhaven.

Dit geldt van moraal, huwelijk, politiek, kerk etc. Het Evangelie is pasklaar gemaakt voor het in onze christelijke ogen Pro-Christus bed van het Afrikaanse leven en denken.

Het resultaat van al deze feiten met hun gecompliceerde achtergronden en hun zo caricatuurlijk aandoende gevolgen is, dat ds Leduc niet meer weet wat thuis te vertellen. En dat terwijl juist in deze situatie de steun en het begrip zo broodnodig is.

Financiële steun, maar ook geestelijke.

Leduc en een groot deel van zijn collega's waren zelf zo beïnvloed door de oude zendingsvoorstellingen toen ze uitkwamen, dat het eerste jaar hier een soort koude douche voor hen was.

Echter: koude douches zijn aangenaam in de tropen. Is het allemaal eigenlijk zo problematisch? Is het eigenlijk zo teleurstellend?

Hebben we de kou in onze gemeente thuis niet vaak gecompenseerd door de warmte van die simpele bruine of zwarte christen?

Hebben we soms niet geprobeerd de ouderdomskwalen van onze kerken te vergeten door te kijken naar die jonge kerken, „bruisend van leven”?

Hebben we de harde heidenen rondom ons niet proberen te vermijden door ons te wijden aan de arme simpele neger?

Is die zendeling op de gemeenteavond niet degene die iets heeft gedaan, wat wij niet durfden omdat we al te vast zaten in het leven thuis?

Hebben we tegenover die arme heidenen „het zijn eigenlijk nog kinderen” niet veel van onze vader- en moedercomplexjes én van onze blanke superioriteit op een christelijk verantwoorde manier kunnen uitleven?

Tenslotte: was de zendeling, behalve een groepene ook niet meestal een aarts-individualist, die daarginds volkomen eigen baas kon zijn?

De kerken van Zuid-Cameroun en vele andere zendingengebieden zijn nu zelfstandig geworden. Met als gevolg dat er allerlei apen uit de mouw gekomen zijn... Deze kerken blijken een even zwakke afglans van de Gemeenschap der heiligen te zijn als de kerken thuis.

De nu volwassen geworden bekeerlingen blijken — volgens de definitie van een Afrikaanse predikant — bekeerde heidenen te zijn, met een streep onder heidenen En de grootse figuren, de grootse daden, die deze kerken opbrengen, zijn even rijk (of arm) gezaaid als thuis.

Zouden dan toch de christen-humanisten gelijk hebben met hun stelling dat wij niet het recht hebben de primitieve samenleving kapot te maken door de prediking van ons (toch maar al te) westerse Christendom?

Ze hebben ongelijk, omdat ze zich, net als de door de Heer tot het bekeren van arme heidenen geroepenen, in het verleden beiden een beeld van de primitieve mens gevormd hebben, dat bruikbaar was voor hun denkpatroon.

De in zijn primitieve, natuurlijke, harmonieuze samenleving rondwandelende gelukkige neger aan de ene kant en de door angsten en demonen belaagde arme kinderlijke primitief aan de andere kant, zijn produkten van onze denkschemata.

Het vaak zo onchristelijke gehannes dat wij dagelijks hier in de jonge kerken meemaken betekent dat de Gemeenschap der Heiligen in Afrika uit gewone mensen bestaat. Net als wij, niet zuiverder en niet kinderlijker.

Er is geen verschil tussen de zending in N.O. Groningen en in Cameroun, tussen het getuigenis van een christelijke school in Arnhem en in Yaound'e, tussen het moeizaam kerkenwerk in Pingjum in Friesland en Bamen in Bamiléké. De gemeente van Malak geeft te weinig voor de kerk. Net als in Dwingelo. De predikanten van Douala zijn zo „verorganiseerd”, dat er van pastoraat weinig of niets terecht komt. Net als in wijkgemeente X in Den Haag! Het gebrek aan

gemeenschap in de gemeente van Sangmelina wordt opgevuld door een groeiende groep Jehova-getuigen. Als in Hilversum.

Het bevrijdende resultaat van deze situatie is dat zending, diaconie, wordt in de zin van gewoon dienst aan de medemens. Het Evangelie wordt in Afrika verkondigd aan en beleefd door gewone mensen!

Door alle economische motieven heen is de basis van de hulp aan onderontwikkelde gebieden: het materieel leefbare bestaan bieden aan een zwarte of bruine medemens. Uit onze overvloed helpen we daaraan door verbetering van landbouw en veeteelt en door industrialisatie.

Zending wil zeggen: diezelfde medemens een aantal geestelijke werktuigen aanbieden om in deze snel veranderende samenlevingen niet alleen te kunnen leven, maar ook te mogen leven!

Dit alles is niet bedoeld als kritiek op bepaalde anthropologische en misschien zelfs theologische misvattingen van zendelingen en thuisfront, van vroegere en deels van vandaag, nog minder als kritiek op het door de zending gedane werk. Daarvoor heeft God deze in zwakheid en opoffering gedane arbeid te rijk gezegend. De enige intentie is aan te tonen dat het plaats maken van de arme, primitieve, kinderlijke neger voor een medemens het gehele zendingswerk in een moeilijker maar toch ook in een realistischer en misschien zelfs in een meer evangelisch perspectief zet.

Dominee Leduc moet gewoon de waarheid vertellen thuis tijdens zijn verlof. Opdat het medeleven van de christenen in Europa met zijn werk hier, alleen maar dienstverlening, in Christus' opdracht, aan de naaste word.

Zonder misvormde franjes!

Het is goed dat we leren het zendingswerk niet te romantiseren of te illusioneren. Dat is een voorwaarde voor het gelovige gebed daarvoor. Want ook als we voor de zending bidden zullen we eerst de „nood en ellendigheid” ten aanzien daarvan goed moeten kennen.

C. V.

**VAN HIER EN GINDS**

**Wereldgodsdiensten**

Volgens de laatste berekeningen staat het er wat getal der aanhangers van de wereldgodsdiensten betreft zo voor: Rooms-katholieken 450 miljoen; Protestanten 200; Orthodoxen 130; Islamieten 400; Hindoes 300; Boeddhisten 300; Chinese volksreligie 300; diverse godsdiensten 200; Geen of onbekend 250. Naar de berekening van het Missionary Research Library zal in het jaar 2000 het aantal christenen op de aarde teruggelopen zijn van 29% tot 20% der wereldbevolking en het aantal protestanten van 8% op 5%.

**Joden in Sovjet-Rusland**

Rabbin Richard Hertz uit Detroit heeft op de internationale conferentie van het Wereldverbond voor het progressieve Jodendom, die in Londen werd gehouden, verklaard dat de Joden achter het IJzeren gordijn in zeer groot gevaar verkeren. Hij riep de Joden op zich te verenigen om hun drie miljoen broeders in de Sowjet-Unie te redden van „geestelijke groepsmoord”.

De Russische regering, aldus rabbin Hertz, tracht het Russische Jodendom „geestelijk te laten verhongeren”. Zij doet dit methodisch en de hierdoor bij de Joden opgeroepen angst heeft geleid tot verdorring van het Joodse leven.

De Nederlandse rabbin J. Soetendorp deed een beroep op de Joden om niet tot dezelfde apathie en onverschilligheid te vervallen die vóór de vernietiging van de zes miljoen Joden door de nazi's bestond.

Men nam met algemene stemmen een resolutie aan, waarin alle Joden en mensen van goede wil wordt verzocht zich in te spannen ten behoeve van de Joden in de Sowjet-Unie opdat de Joodse instellingen en tradities daar gehandhaafd blijven.

**BOEKAANKONDIGING**

L. Biemond, Jehova's Getuige luister eens! Een ernstig woord tot de Jehova's getuigen. Uitgave R. P. J. Kuijsten, Vaartserijnstraat 94, Utrecht, Postgiro 357916, prijs f1.—

In deze brochure bestrijdt de auteur de grondideeën van de Jehova's getuigen. Hij doet dat zo, dat eerst de ideeën van deze sekte uit haar eigen geschriften worden weergegeven. Waarna een bestrijding daarvan volgt uit de Schrift en de confessies der kerk. Er werd op deze wijze veel Schriftmateriaal bijeengebracht. Voor allen die kennis willen nemen van de leerstellingen van deze brutale en sterk groeiende sekte en van wat de Schrift daartegenover leert, geeft deze brochure een goede voorlichting.

**KERKNIEUWS**

**Beroepen** te Wageningen: Ds H. de Jong te Gees.

**Aangenomen** naar Winschoten: H. van Ommen te Loosdrecht.

**Intree.** Na bevestigd te zijn door Ds K. Deddens van Amersfoort deed ds P. Deddens zijn intree in de Geref. Kerk te Creil (N.O.P.). Ds K. Deddens preekte over 1 Cor. 1 : 4—9; ds P. Deddens over 1 Cor. 1 : 19—21.

**Kerkbouw.** De Geref. Kerk van Harderwijk nam haar nieuwe kerkgebouw in gebruik. Het gebouw biedt plaats voor 125 personen. Het getal zitplaatsen kan evenwel opgevoerd worden tot 200.

**Ds H. Scholten** van Orangeville, Ontario, Canada heeft het voornemen gedurende twee maanden naar Nederland te komen. Ds Scholten is bereid de kerken te dienen in de prediking. Men wende zich in verband daarmee tot Ds D. Vreugdenhil, Groot Weezenland 12, Zwolle.

**Helpman.** De kerkeraad besloot tot het instellen van een tweede predikantsplaats. Ook bestaan er plannen voor een tweede vergadergelegenheid.

**Adressen.** Ds M. Van Veelen, legerpredikant te Steenwijkervold: H. Coops, Fledderusstraat 8, Steenwijk.

**INGEZONDEN**

**INTERNATIONALE JEUGDMEETING**

Aan het 5e Plenaire Congres van de I.C.C.C. dat van 14—20 augustus in het Concertgebouw in Amsterdam wordt gehouden, hopen ook jongeren uit binnen- en buitenland deel te nemen.

**I.C.C.C.-Jeugdcontact Nederland** organiseert tijdens dit congres verschillende jeugdmeetings waarin het werk van International Christian Youth (I.C.Y.) onder de loupe zal worden genomen. I.C.Y. is de naam voor de wereldwijde jeugdafdeling van de I.C.C.C. Deze organisatie, die op het 4e Plenaire Congres werd opgericht, heeft de afgelopen vier jaren hard gewerkt. Zo zijn er in verschillende Amerikaanse landen secties gevormd en ook in Europa doet men zijn best om groepen te vormen. De leerstellige grondslag van I.C.Y. is dezelfde als die van de I.C.C.C.

D.V. **zaterdag 18 augustus** zal 's middags om 2 uur in het Concertgebouw een grote internationale jeugdmeeting worden gehouden met als thema: „OP WELK KOMPAS VAAR JE?”

Sprekers zijn: Dr W. H. Velema, Christelijk Gereformeerd predikant te Leiden over: „Christus - de kracht van ons leven” en Pasteur Etienne Huser, van Mulhouse, Frankrijk, een Baptisten predikant uit de school van Spurgeon over: „Christus - de toekomst van ons leven”. Het slotwoord zal worden gesproken door Dr Carl McIntire, president van de I.C.C.C.

Medewerking verleent het INTERKERKELIJK JEUGDKOOR van Watergraafsmeer.

Na de meeting wordt een gezamenlijke broodmaaltijd gehouden.

Inlichtingen te verkrijgen bij: I.C.C.C.-Jeugdcontact Nederland, Singel 386, Amsterdam-C.

Gode dankbaar en met grote blijdschap geven wij U kennis van de geboorte van ons dochtertje en zusje

**JOHANNA GERALDINE**

J. HULSHOF  
J. HULSHOF-KRAMER  
Marian  
Ine

Nijverdal, 31 maart 1962  
De Joncheerelaan 12

**Attentie,**  
**leden van de persvereniging Opbouw**  
Geeft uw adreswijziging op bij het adres secr.-penningm.:  
Van Lijnden van Sandenburglaan 16, Utrecht.

**BETALING ABONNEMENTSGELDEN**

**Met 1 april begon de nieuwe jaargang van Opbouw.**

**Ter voorkoming van herinneringskaarten en incassokosten verzoeken we onze abonnees hun abonnementsgeld te storten op girorekening 233117, Drukkerij Steenberg, Zeist, met bijvermelding voor Opbouw. Het abonnementsgeld bedraagt voor een halfjaar f 5.—, voor een geheel jaar f 10.—, buitenland f 12.50 voor een geheel jaar.**

We rekenen op uw medewerking!

**De administratie.**